

越南益智開談書院
VIỆT-NAM ÍCH-TRÍ NHÂN-ĐÀM THƯ-VIÊN

LO VÀNG

(HAI-KỊCH CHIA LÀM NĂM HỒI)

dịch theo bản

LA MARMITE

PLAUTE

NAM-ĐÌNH

Học-Giới Bảo-Trợ Hội xuất-bản

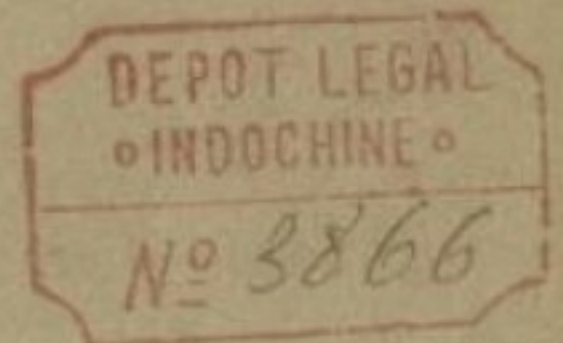
1925

M H 396 (1)

越南益智閑談書院

VIỆT-NAM ÍCH-TRÍ NHÂN-ĐÀM THƯ-VIÊN

LỌ VÀNG

(Hài-kịch chia làm năm hồi)

dịch theo bản

LA MARMITE

của

PLAUTE

lần thứ nhất

NAM-ĐÌNH

Học-Giới Bảo-Trợ Hội xuất-bản

1925

CÁC VAI TRÒ

- Lão-Quý :** Thân phụ Phi-ngà, 50 tuổi.
Phi-ngà : Con gái Lão Quý, 18 tuổi
Bà-ấm Phèo : Thân mẫu Tiểu-Lang (trạc ngoài 40)
Tiểu-Lang : Ý-trung-nhân của Phi-ngà, 20 tuổi.
Hai-Hào : Cậu Tiểu-Lang, ứng hỏi Phi-ngà, 40 tuổi
Cả Lượng : Mụ mối, 35 tuổi.
Nhỏ Quay : Đầy tớ Tiểu-lang, ngoài 20 tuổi.
Khách nhà Hai-Hào (độ dăm người).
4 tên đầu bếp.
4 tên Đào, . . .
1 tên kếp.

Truyện xảy ra ở một làng xung quanh thành phố lớn.

HỒI THỨ NHẤT

LÃO QUÝ. — PHI-NGA — TIÊU-LANG — VÚ NHỀ —
CẢ LƯỢNG.

KỊCH I

LÃO QUÝ — VÚ NHỀ.

(Mở màn lên) thấy nhà Lão Quý cửa đóng. Nghe tiếng quát tháo trong nhà: « Cút, cút! bước! Ông đã bảo mày bước mà! mày có bước không? » Rồi thấy cửa vội mở, Vú Nhề giảo cấp chạy ra, Lão Quý cầm cái roi theo sau. Vú Nhề chạy ra sân khấu, quay vào trong nhà, tay phải khuỳnh vào thắt lưng, thở hồn-ha hồn-hễn. Lão Quý đứng trong cửa. Cầm roi chỉ vào Vú Nhề.

LÃO QUÝ.

Muốn sống bước ngay! Ông không chứa nữa! Mày mà bèn bẳng vào đây, ông đánh mất sác!

VÚ NHỀ

Ừ!... mất sác với chẳng mất sác!

LÃO QUÝ

Mày làm-bầm cái gì? Bước! Có bước thì bảo ông nào?..

VÚ NHỀ

Làm sao mà đánh đuổi tôi đã chứ!

LÃO QUÝ

Không làm sao ông đuổi không được à?

VÚ NHỀ

Có tội mới đánh được... Vô tội đánh đã có phép. Ai cũng đến phải thì thôi!

LÃO QUÝ

À!... Con này giỏi thực! Này nhè! đối gia đối giảm nhè!
(Lão Quý chạy ra đuổi Vú Nhề — Vú Nhề chạy xung quanh)

sân khấu). Có con ở nào ngộ gió như con này không? (Lão Quý không bắt được Vũ Nhè, tức ném cái doi vào Vũ Nhè — Vũ Nhè lánh được) (Lão Quý tức lắm, chỗ tay vào Vũ Nhè gào) Đồ mặt giầy cò bước không?

VÚ NHÈ

Này, tôi chẳng cần ở đâu! Giả tiền công, đi ngay, không cần.

LÃO QUÝ

Giả à! Giả cho ba cái tát!

VÚ NHÈ

Đuổi mà không giả công, còn nghĩa lý gì? Đẩy đòi bên hàng phố, các ông các bà thử xem đây.

LÃO QUÝ (rất mình nói nhỏ.)

Chết! Dễ nó biết cái lọ của ta rồi hân! (Nói) Xem? Xem đồ mặt giầy ấy à?

VÚ NHÈ

Phải! Ai mặt giầy thì ở đây!

LÃO QUÝ (tức lắm sân lại vài bước)

À! Con này hôn thực! Đã thành tinh rồi đây! (Vũ Nhè lui đi; Lão Quý cúi xuống tìm gạch để ném — Vũ Nhè giữ miếng — Lão Quý không tìm được gì, đứng lên chỉ vào Vũ Nhè, quát), Xéo ngay!

VÚ NHÈ

Cứ đưa tiền công đây là đi ngay! Không cần nói lắm!

LÃO QUÝ

Ông không thèm ăn cướp cơm chim. Nào mày tính ra ông giả!

VÚ NHÈ

Một năm hai tháng. Sáu đồng một năm. Tám đồng cứ đưa đây! Tôi không xin ở!

LÃO QUÝ

Sao mày không tính 800\$ nhân thể! . . . Không trách được! Những đồ sầm như thế, nó vẫn nghĩ nó hay mà vác mình

vào sàng gạo. . . Ông đã giao hẹn trước : Vỡ dàu đèn dấy, mất gì phải bồi. . . Mày làm hại ông những gì, sao mày không khai ra ?

VÚ NHÈ

Chẳng phá hại gì. . . Mà cũng chẳng có gì mà phá hại được !

LÃO QUÝ

Những đồ mù ra bao giờ cũng sẫm. . . Để ông khai soi cho mà nghe . . . Thế mày có đánh vỡ của ông mất ba cái bát ăn cơm, hai cái bát chiết-yêu. . .

VÚ NHÈ

Đồ bát-fràng, tưởng quý lắm !..

LÃO QUÝ

... Mẻ hai chiếc, vỡ một cái nồi rang, giạn mất một cái ấm đun nước vối. . .

VÚ NHÈ

Quý nhỉ ?

LÃO QUÝ

... Trôi xuống cống mất một cái thìa, ba chiếc đũa. . .

VÚ NHÈ

Đũa ngọc dầy !

LÃO QUÝ

Im ngay ! Mày lại đánh nứt một ông Đồ-dầu, để mèo ăn vụng cả một niêu cá, đánh rách của ông một cái áo cánh. . .

VÚ NHÈ

Áo bờ như củ, rách nó toạc ra chứ không ai đánh rách !

LÃO QUÝ

Mày lại còn cãi hử ? . . Hôm kia mày lại đánh mẻ cái chậu sành to.

VÚ NHÈ

Nó chỉ sứt ở lợi một miếng con. . . mà vì ông ném mèo va phải !

VỮ NHÈ

LÃO QUÝ

VÚ NHÈ (*Lurum*)

LÃO QUÝ

KICH II

VŨ NHỆ

Vũ Nhè. — (Nhìn theo, lờm một cách rất khinh bỉ) Gớm chữa giả lại tiền cơm kia ! Chao ôi ! (Lững thững đi lại nhìn vào trong nhà hai tay khujnh vào thắt lưng cưỡi khay) Hi, hi, hi !.. Tiền cơm ! ! (Ngồi xuống bên cạnh cửa) cũng thì là đi ở !.. Mình đã đi làm ngoại ba phần đời người rồi mà chưa gặp ai tai ngược như thế ! Động một tí là mắng, là chửi, là đánh... Hối vay tiền công là gây chuyện nọ chuyện kia rồi đuổi... Đi ở, cốt lấy tiền nuôi nhà nuôi cửa, lấy miếng cơm ăn. Thế mà lại đòi tiền cơm, tính chi li như nhà trọ. Sao mà không nghĩ xem có đáng không chứ ? Nào cơm có ra cơm ! gạo thì mua của những kẻ quét chợ... cùng dĩ là những gạo sấu cứ nhả ra, ăn như gai trong miệng, mà nào có đủ bữa ! Gạo bỏ vào hòm khóa lại, ngày hai lần mở ra cho mỗi bữa hai bơ trắng. Ba người ăn mà hai bơ, gặm cả từ cái đũa cả cũng không được no ! Có xin thêm thì bảo rằng : « Hai gia-đạo ! . . . »

Cơm đã chẳng ra cơm, đồ ăn lại quá tệ. Hết rau muống lại muống rau, quanh năm chỉ tỏi, chỉ một xu, không hơn, mà luộc thôi, ăn cả cuống, chấm nước mắm suông ! mà nào nước mắm có ra hồn nước mắm. Mặn như đốt vào cổ họng. Nhà có tương đấy. Nhưng tương ời là tương ! làm lấy... giờ quả báo ! Thối nước đậu ! Ấy thế mà khen ngon khen ngọt, mình nhắm vào như nhắm nước dừa khú ! Nói đến dừa cà lại càng chán : Kháng, nước đen như nước dãnh, vàng giấy đến chín thước, hoa xanh, hoa đỏ, mở ra cả hàng xóm phải bưng mũi ! Ấy thế mà chặt bóp để cả xung quanh giường nằm ! Nào đây, nào bịt, nào cắt, nào dẫu. — Cái gì cũng cắt, từ cái dóm giờ đi ! mua từng xu một, mang trẻ nhỏ như cái lăm, mỗi khi rơm bếp cho hai cái. Củi cũng vậy. Chẳng biết mua đâu mà khéo thế, rặt một thứ vỏ vẹt vỏ xoan, hay là đầu gỗ mục. Đun khói như hun vào mắt. Xin tiền mua trấu không cho bảo rằng : “Vẽ truyện.” Bắt lấy chồi cùn làm nôm. Nhưng có đâu ! Năm sáu tháng, chồi chơ xương ra mới mở hòm ban phát cho được cái mới. Mà nào có được cả ? Xé ra làm ba, cho một phần còn lại cất đi. Cất cả từ muối, từ phèn đánh nước ! Nước ở sông gánh về bắt mức ra chậu vài gáo, đánh chong, ăn đến cạn mới lại đánh ít khác. Hôm nào giỗ chạp mới chịu đánh đầy chậu ! Ấy những hôm đó mới phóng túng được chút đỉnh, mới là ngày được ăn cá ăn thịt. Nhưng nào cá có ra hồn. Đi mua lấy những cá mương, hay là cá dẽ-cau người ta cho mần ăn. Lắm khi mua dạm muối về. Cái dạm đầu mà quý hóa thế ! Khô như ngói, mà chỉ thấy những chân là chân. Còn thịt thì không biết tò mò đâu mà thừa được những thịt ời, trông nát béo, đỏ như tiết. Miếng nào tươi thì chỉ thấy những xương là xương. Từ khi đến ở chẳng thấy làm được một con gà. Kinh chẳng bỏ phiền !.. Nói lắm thì thiên hạ lại cho là nói sáo chủ. Nhưng tệ quá ! Đến hôm đầu tưởng là khá, hôm sau đã giờ giọng ! Tưởng thôi thì người ta gà sống nuôi con mà sống mỗi người một nết, phạn đi ăn đi

lắm, liệu bề chiều chủ cho nên dạo tới thầy, để kiểm bát cơm đồng tiền, cho nên năm nuôi mãi... hết tháng vay công ra oai luôn ! mà gẫm xem lần nào cũng thế ! Không biết bụng dạ con người ra làm sao ? Khờ quá ! Ấy thế mà lại bắt khoan bắt nhặt. Cầm cả từ cái nhìn... Thò không có việc là bới ra cho mà làm. Bắt đi vá quần vá áo, cũng dĩ lại bắt đi nhặt lá khô, đi quét gạo rơi gạo vãi ở các hiệu cân gạo. Mà tính dẫu lại có tính đa nghi thế. Sai đi dẫu, mắt la mây lét, dường như muốn ăn cắp ăn cắp cái gì ? Nhất là khi đi qua cửa buồng hẳn nằm... Theo từng bước. Người dẫu có một ! Tệ quá, không có cô Phi-nga thì mình bước từ tám đời, chẳng nghĩ gì đến công mới sá nữa....

Nói cô Phi-nga mà ai ngại thay ! Con người có sắc có hạnh, xinh xắn nét na sao ! Ấy thế mà vùi dập ! Cậu Tiểu-Lang hỏi, chẳng nhận nhờ, ép cho anh Hai-Hào, Hai-danh nào ! Ai dẫu, con gái hơn hờ 17, 18 tuổi dẫu, bắt lấy một lão dẫu đã hoa râm. Nghe dẫu, nhà Hai-Hào giàu mà cậu Tiểu-Lang thì nhà thanh bạch. Nhưng cô Phi-nga thì thuận cậu ta, đã đòi ba lần thư từ đi lại... ép dẫu ép mờ ai nỡ ép duyên ! Cô Phi-nga thành ra âm thầm khóc lóc, gầy trông thấy ! Tội nghiệp ! Cô tử tế quá ! Thỉnh thoảng đan mũ, bít tất, bán dẫu được ít nhiều lại cho mình được vài hào bạc....

KỊCH III.

VU NHÈ. LÃO QUÝ

(Vu Nhè đang nói, bỗng cửa mở ra. Vu Nhè rụt mình, đứng giậy quay lại. Thì ra Lão Quý, tay xách một cái giá to).

LÃO QUÝ

Mày nói gì bạc với vàng thế con kia ?

VU NHÈ

(Nói nhỏ) Thỉnh thế ! ...

LÃO QUÝ

Tao hỏi mày, mày làm bầm gì ? Bạc vàng gì ?

VÚ NHÈ

Tôi nói vàng bạc mặc tôi, không việc gì đến ông !

LÃO QUÝ

Sao lại không việc ? Hay là mày đã mưu mô ăn cắp đấy. hử ?

VÚ NHÈ

Ăn cắp gì ? Ăn cắp mạng-nhện ấy à ?

LÃO QUÝ

Thế mày có nói không (*Xun xoe bước ra*)

VÚ NHÈ (*ra chiều sợ, luống cuống vừa lùi vừa nói*)
Tôi bảo . . . ông kêu tôi bạc chứ sao !

LÃO QUÝ

(*Nói nhỏ*) Thế chứ ! (*nói to*) Chứ lại không bạc à ! Thôi !
cút vào đi, đóng cửa lại, mà quét nhà đi ! (*Vú Nhè đứng
gần*) Mày có vào không ? (*Sấn lại : Vú Nhè chạy sang một
bên*) Tao bảo mày má ! (*Vú Nhè cứ đứng nhìn Lão Quý.
Lão Quý tức lắm, quay vào trong nhà gọi.*)

Phi-Nga ! Mày ra lôi cò con khỉ già vào cho tao ! Đóng
chặt cửa lại, ai gọi, dù xin lửa cũng không được mở, mà
có hỏi thì bảo tao lên huyện ! (*Quay lại chỉ vào Vú Nhè*) :
Ông về mà không được bấy nhiêu điều, bay chết với ông.
(*Nói đoạn giảo cẳng đi, vú Nhè nhìn theo mà nực cười.*)

KỊCH IV.

VÚ NHÈ

Gớm chữa ! the the như bắt ma ! mà khéo nói mê !
(*nhại Lão Quý*) Ai hỏi bảo tao lên huyện nhé ! (*nói thường*)
Ai hỏi ? có ma nó hỏi ấy à ? Rõ gớm ! chỉ diện hồ ! nghe
tưởng như thân với ông huyện lên chơi. Nhưng đây đã
biết tổng đi rồi. Lên huyện để lĩnh chần bần chứ gì !

KỊCH V.

VÚ NHÈ. PHI-NGA

PHI-NGA (*ra đứng trong cửa*)

Cái gì thế u—già ?

VÚ NHÈ (*thủng thính đi lại, vừa đi vừa nói*)

Đấy cô xem xem ! Có nước đời nhà ai tại ngược thế không ?

PHI-NGA

Thôi đi vào, u !

VÚ NHÈ

Tôi ăn tàn phá hại gì mà mỗi lúc lại mang tôi ra mắng, với đánh.

PHI-NGA

Thôi, già hay trái. U nghe tôi, u đi vào đi.

VÚ NHÈ

Tôi cũng là cái thân tôi ! Đang tự nhiên vô-cố mà rúc đầu vào gió ! (*dòm dòm nước mắt*)

PHI-NGA

Thôi mà ! Thấy tôi nóng tính. Trăm việc cứ như tôi.

VÚ NHÈ

Phải, những như cô thì tôi ở đời. Nhưng ông tàn-tệ quá. Tôi muốn đi quách cho xong.

PHI-NGA

Thôi, u ! U nghe tôi một tý nào ! Giời sinh ra thế, làm gì cái đưng núi này trông núi nọ : Vừa mang tiếng con người đã có tuổi không biết nghĩ vừa bại sống hại áo. Hay ra thì làm dăm mười năm. Không hay ra thì một vài năm. Vả ai lại có đi ở suốt đời bao giờ ? ! U còn về trông nom con cái chứ. U đã ở được hơn năm rồi. Chịu khó làm ít lâu mà kiếm cái vốn . . .

VÚ NHÈ

Ồi giời ời! vốn với liếng! đó cô coi đó mà coi! Vốn gì?
Hỏi đến tiền công thì kêu chuyện ra đánh mắng, trừ...

PHI-NGA

U đừng nói thế, u! Tiền công của u giữ làm gì? Thầy
tôi muốn dành dụm cho u, để u lấy một thẻ cho cô đồng
tiền... Chứ để u lấy vật lấy vãnh, lúc u về chẳng còn một
xu, thế có khổ không?

VÚ NHÈ

Tôi có hay vay vật vay vãnh đâu. Tôi chỉ xin dăm hào
để mua thuốc gửi về cho thằng bé cháu nó sốt, không cho
tôi là ý làm sao?

PHI-NGA

Thôi, u đừng lòi-thời nữa! Đây này, cô phải con ốm
tôi có năm hào đây, cầm mà gửi về (cười thất lạng đưa
tiền cho Vú Nhè)

VÚ NHÈ (vừa đỡ tay cầm vừa nói)

Cò ăn ở tử-tế thế, thực ai cũng biết cái bụng!... Ấy
thế mà chưa vừa lòng ông...

PHI-NGA

Đấy, u xem đấy, tôi là con mà còn thế, huống là u!...
Thầy tôi khó tính đấy thôi, nhưng không phải là không biết
thương người!

VÚ NHÈ

Chán người chẳng khó tính ư? Nhưng khó tính như
ông, tôi cũng chết bỏ bố tôi! Tôi như cô thực khổ một
đời... bán được cái mũ, ít dăng-tên nào, đưa tiền cho
thì hỉ hả tươi-cười, không thì nhăn nhó như bị, cầu-có
như nhà khó ăn gừng, đá thủng búng nia, mà nói tức
lè-lè đến tận cổ. Con rứt ruột ra mà chẳng thương... Tôi
như cô thì tôi đi quách bà tôi cho khuất mắt...

PHI-NGA (trong khi nghe nói mặt ngẩn ra nghĩ,
rồi cười nhạt.)

Hì, hì, hì! u lẩn rồi, đi đâu?

VÚ NHE.

Lại không ấy ư? Con chứ có phải là tù tội dầu mà dầy vò, bắt sao hay vậy? Đến nhà hèn mặt như tôi mà bố mẹ để tôi không nổi hành hạ đến thế. Đến đi lấy chồng, mà mẹ chồng cũng không bao giờ sử tằn nhân như thế.

PHI-NGA

(vẫn ra ý nghĩ ngợi ; nói như nói lảng)

Mỗi nhà một khác, ư à !.. Giờ sinh tinh...

VÚ NHE.

Đã hay rằng thế, nhưng cũng một vừa hai phải, chứ dầu lại quá lắm thế. Ừ, cho rằng dạy con thực, nhưng cũng phải chắng, ôn tồn chứ! dầu lại cho hành hạ như Hoạn-Thư hành hạ cô Kiều vậy! Thời nào kỷ-cương ấy... nhưng đời xưa cũng không đến nước ấy, cô à. Cái gì cũng bắt theo ý mình, trái cũng bắt theo. Thế thì quá thật, xem như việc gả bán, đã đành rằng quyền ở bố mẹ, nhưng cũng phải cho sừng chứ...

PHI-NGA *(mặt có sắc buồn, nói nhạt)*

Thôi, giờ làm gì những việc ấy... Làm con gái cha mẹ đặt dầu phải ngồi đấy.

VÚ NHE.

Không phải là tội sui cô ăn ở bạc... Nhưng nhân vui câu truyện thì nói đấy thôi. Song, tôi tưởng câu « đặt dầu ngồi đấy » là câu nói thường, chứ thực ra thì trước khi gả bán, cha mẹ phải hỏi con... mà không hỏi ra cũng giờ ý xem có thuận không đã, mới nhận dầu cầu. Việc vợ chồng là việc trăm năm... Còn ăn đời ở kiếp với nhau. Cường hôn chỉ tổ hại con thôi; làm thế nào cho, khỏi điều nợ tiếng kia, không may sinh truyện li-dự thì khổ cho con biết là bao! Ông nhà rõ là ác-nghiệt... Người đáng gả chẳng gả, gả ngay cho người gần kề miệng lỗ mà cô lại chẳng ưa nào!

PHI-NGA *(động tâm chau hai mày liễu, nước mắt chạy quanh, nói lảng)*

Thôi, ư! nói làm gì cho buồn cả ruột!

VÚ NHÈ

Đấy nhè!.. Cô nghĩ mà xem, cười về xum vầy được mười năm, ngoẻo. Thế là thành gái dang xuân mà góa bụa!.. Đi bước nữa cũng giở mà đứng vậy cũng giở!.. Thôi, chẳng qua là nhà Hai Hào nó giàu nên ông trọng nó thôi!

PHI-NGA

Chao òi! khéo u này nữa!

VÚ NHÈ

Nhưng không biết nghĩ - chứ!.. Dễ thương đã sức của của người ta về đấy hử!... mà lại làm khổ cho cô, và.... Cậu Tiểu-Lãng.

PHI-NGA (*cười gượng*)

Khổ gì! hi, hi, hi! Lấy chồng giàu ăn sung mặc sướng chứ sao!

VÚ NHÈ

Cô lại nói thế nữa! Cơm trắng ăn với chả chim... cô ạ! Vừa đôi phải lứa, phận đẹp duyên tra là hơn. Dù cơm sung cháo rền mà yêu nhau, quý nhau là thỏa là sướng, chứ cô tình giàu mà không có gì là luyện ái nhau thì làm gì? Nói vô-phép cô chứ, chán vạn đứa ham giàu lẫn lưng vào mà bây giờ khóc đứng khóc ngồi như kia!

PHI-NGA (*Giọng buồn*)

Thầy tôi bắt, chẳng nhẽ làm thế nào? Tại gia tòng phụ.

VÚ NHÈ

Bắt mà được à? Thuận hay không cũng còn ở mình chứ!

PHI-NGA

Thế u không nghe thấy thầy tôi nói đấy à? Không thuận cũng cười. Không đi thì chơi mà đặt lên xe!

VÚ NHÈ

Cô hiền quá. Tôi như cô, chết tôi cũng không chịu... (*sực nhớ*) À quên! tý nữa thì quên bằng!

PHI-NGA (như người tỉnh dậy).

Cái gì thế?

VÚ NHÈ.

Có... cái giấy... (tay cời thắt lưng).

PHI-NGA

Giấy gì?

VÚ NHÈ

Giấy của... (thung thảng đưa giấy cho Phi-Nga).

PHI-NGA (giơ tay hăng hờ cầm)

Của ai?

VÚ NHÈ

À! của cậu... ấy... cậu... Tiều-Lang!

PHI-NGA

Nhận làm gì của người ta? Tôi đã dặn mà.

VÚ NHÈ (thẹn)

Khốn nhưng mà cậu ấy bảo là tuyệt-bút, mà cậu ấy muốn tự-tử...

PHI-NGA (cầm hẳn cái giấy giở ra...)

Sao không nói rằng.. (vừa trông vào giấy vừa nói...) tôi bây giờ không thể xem giấy nữa có được không!

VÚ-NHÈ!

Khốn nạn! từ hôm ông không nhận nhời đến giờ, cậu ấy ra ý ử-ê, đầu tóc rũ rượi, mà ngày nào cũng đi qua nhà đến trăm giao, mắt cứ nhìn vào cửa... Ấy sáng ngày ra, mờ mờ đất tôi quét cửa đã gặp cậu ta... chính tay cậu ta đưa cho tôi đấy!

PHI-NGA (dọc xong hai tay buông xuống, mắt nhìn thình không như người muốn khóc mà cố nhìn... bật ra nói.)

Thế này có khổ không?

VÚ NHÈ

Cái gì thế có. ?!

PHI NGA (*hình như không nghe thấy*),
Thế này thì tôi biết tính làm sao ?

VÚ NHÈ (*sẵn đón hỏi*).
Cái gì thế cô ? làm sao cô ? có ?

PHI NGA
Cậu ấy nói mà tôi cảm lòng không đau ! Khổ quá... u
nghe xem đây này (*đọc*).

« Ái-khanh ơi,

« Từ ngày đôi ta gặp gỡ, được dài gương soi đến giầu
« bèo, vẫn tưởng duyên giời dun dủi, mà có ngày Tần-Tấn
« một nhà, trăm năm phượng-loan phi-nguyên. Sớm khuya
« mong mỗi, được nhời như cỏi tấm lòng, lập tức về trình
« với gia-mẫu, mang dầu lại hỏi. Nào ngờ đâu, tôn-nghiêm
« không lòng đoái tưởng ; chắc rằng duyên ương xum hợp
« mà thành ra chữ đồng phân chia ! Than ôi ! được tin
« ruột héo gan mòn ! Nông nổi này, ái-khanh hay chẳng
« tá ? Nào những lúc non thề hải nguyên, nào những khi
« quạt-trước chén-thề, ái-khanh còn nhớ hay không !

« Ái-khanh ơi, duyên-có bởi vì đâu mà tôn-nghiêm lại
« không thương như vậy ?

VÚ NHÈ
Rồ tội nghiệp !

PHI NGA (*đọc*)
« ... Đã viết hai lá giấy, mà đợi mãi không thấy phục-
« thư ... Ruột tầm đòi đoạn, mong đợi đêm ngày, cho nên
« lại đánh bạo mà viết thư này. Mực hoà nước mắt, biết
« bao đoạn khổ tình thương, đem ra bọc bạch một lần sau
« cùng này nữa là hết ! »

VÚ NHÈ
Rồ khổ !

PHI NGA (*đọc xong hai hàng nước mắt chứa chan,
ngẩng mặt lên giời mà kêu*).

Thế này thì tôi biết giả nhời làm sao, giời hỏi giời !

VÚ NHÈ (*ra ý động lòng*)

Thôi cô.

PHI NGÀ

Nhời nói tha-thiết, chẳng giả nhời chẳng được !

VÚ NHÈ

Thì cô cứ bảo ông đã nhận nhời ông Hai Hào rồi chứ gì !

PHI NGÀ (*cáu*)

U tưởng ai cũng như u ấy hử. Cậu ấy không phải là người
vừa... trí cả-quyết, nói thực ra thì cậu ấy liệu mình mất !

VÚ NHÈ (*ngạc nhiên*)

Thế thì làm thế nào !.. mà cậu ấy có dẫn đến bây giờ
thì lại lấy giấy giả nhời. Nhưng vì ông đánh tôi... mà kia
kia cậu ấy đã đến kia kia..

PHI NGÀ (*rất mình nhìn lại phía vù Nhè chỉ*).

Chết ! (*luống cuống*) Thôi thế mới chết chứ !.. (*vội lau
nước mắt, nói vội*). Thôi u đi vào quét nhà đi, kéo ông về
ông mắng !..

VÚ NHÈ (*vừa vào vừa nói*).

Tội nghiệp... cô liệu mà an-ủy cậu ấy vậy !

KỊCH VI.

PHI NGÀ

Biết làm thế nào bây giờ đây ! Nói cũng dở mà không
nói cũng dở. Cậu ấy có biết cha mình cay-nghiệt đâu !

Sao mà cái số kiếp tôi lại cực-khổ đến như vậy !

KỊCH VII

PHI NGÀ — TIÊU LANG

TIÊU LANG (*ra giáng hơn hở đi nhanh lại*)

Kìa, mợ !

PHI NGÀ (*làm bộ vui mừng*)

Cậu đây, ư ?

TIÊU-LANG

Gớm ! mấy hôm nay mẹ đi vắng đâu ! Tôi không ngờ được gặp mẹ !

PHI-NGA

Em mấy bữa nay khó ở !

TIÊU-LANG

Thảo nào ! trông mẹ xanh mà gầy quá. . . hai mắt thâm quầng !..

PHI-NGA (*cười nhạt*)

Hi ! hi ! hi ! !

TIÊU-LANG

Mẹ đã khỏi hẳn chưa !

PHI-NGA

Cảm ơn cậu, em đã vô sự rồi.

TIÊU-LANG

Mẹ có uống thuốc đấy chứ ?

PHI-NGA (*cười nhạt*)

Thuốc ? . . Hi ! Hi ! . . Vâng !

TIÊU-LANG

Mẹ cố mà thuốc men : giờ đất này nặng lắm ! Tôi trông mẹ nào tâm quá ! . .

PHI-NGA

Vâng, em xin lĩnh nhờ cậu.

TIÊU-LANG

Giá ông nhà thương cho, thì có nhẽ nay đã ở riêng, mà tôi đã trông nom cho mẹ, không đến nỗi thế đấy nhỉ !

PHI-NGA (*cười nhạt*)

Vâng !

TIÊU-LANG

Ông đâu ?

PHI-NGA (*có ý sùng sốt*)

Thầy em đi vắng. Cậu hỏi làm gì ?

TIÊU-LANG

Không, tôi hỏi thế thôi (*thở dài*).

PHI-NGA

Thầy em không biết đi đâu ; em chưa thấy về, ra xem, tình cờ gặp cậu

TIÊU-LANG

Mợ có tiếp được thư tôi không ?

PHI-NGA (*ngần ngừ*)

Có . . .

TIÊU-LANG

. cả cái thư hôm nay ?

PHI-NGA

Vâng ! . . Hai cái trước, em khó ở nên không giả nhờ được . . . Cậu thử đi cho em nhé !

TIÊU-LANG (*cười nhạt*)

Không dám, có làm gì ! Tôi được gặp mợ hôm nay là đủ.

PHI-NGA

Cậu đây !

TIÊU-LANG

Thực thế, mợ à ! Mợ không biết cho tôi, từ hôm ông không nhận dầu đến giờ trong lòng như thiêu, như đốt... ăn mất ngon, ngủ mất yên, lúc nào cũng tưởng nhớ đến mợ...

PHI-NGA

Đã gọi là tri-kỷ thì một điều cũng biết nhau. Nhưng cậu đừng nên nghĩ mà hao tổn tinh thần !

TIÊU-LANG

Tôi nào có phải là người si-tình, ong bướm... vật vờ đâu ?

PHI-NGA

Em đã rõ, Nhưng . . . !

TIÊU-LANG

Từ hôm đó, tôi ngày nào cũng qua đây, ao ước được gặp mẹ để ngỏ một đôi lời . . .

PHI-NGA

Thế ru ? Nhưng, cậu ạ, cậu có lòng thương yêu đến em thì đừng nên thế. . .

TIÊU-LANG

Mà không biết làm sao mà ông lại nuốt lời được như vậy ? . . . Với người mới, lúc mang dầu đến lại thôi !

PHI-NGA (*giọng khôi hài*)

Thầy em sợ em còn nhỏ tuổi, chưa biết đường làm dầu... *cười nhạt*)

TIÊU-LANG

Thế thì ông nhầm... chứ cái đó có phải già mới biết dầu ? Mẹ chẳng xem chán vạn người 14, 15 đã đi lấy chồng, mà sao cũng còn biết tảo-tân khuya sớm ?

PHI-NGA

Đã hay rằng thế, nhưng ý thầy em khác, em biết làm sao ? !

TIÊU-LANG

Cốt là vợ chồng có lòng luyện ái nhau... đã luyện ái nhau thì muôn sự điều hay...

PHI-NGA

Vâng ! (*khôi hài nhạt*) Chẳng thế mà có câu hát : « đêm nằm thì ngáy o o, chồng yêu chồng bảo ngáy cho vui nhà ! »

TIÊU-LANG (*túm túm cười, nhưng có vẻ buồn*)

Thực thế đấy, mẹ ạ . . .

PHI-NGA (*pha trò giọng*)

Nào ai cãi với cậu rằng không ?

TIÊU-LANG (*cười nhạt mà trách*)

Khéo mẹ này ! chỉ đánh trống lảng...

PHI-NGA (*cười nhạt*)

Khốn nạn ! nào ai lắng, nào ai soảng ? !

TIÊU-LANG (*làm ra mặt nghiêm*)

Rõ chỉ khéo !.. mẹ không muốn nói chuyện nữa chăng ?

PHI-NGA (*ng nghiêm trang lại*)

Tính tôi hay vui . . . Cứ nói đi !

TIÊU-LANG

Tôi đã rầu cả ruột mà mẹ lại cứ trẻ con thế ?

PHI-NGA

Thì cứ nói đi !..

TIÊU-LANG

Rầu thật mẹ ạ ! Có đâu mong ước mà lại mất cả hy-vọng !
Mẹ thử nghĩ mà xem có đau đớn không ? Ông nhà thực là
ác quá !

PHI-NGA

Thôi, cậu.

TIÊU-LANG

Tôi thề với mẹ rằng tôi chỉ biết mẹ thôi, tôi nhất tâm
với mẹ, dù sông cạn đá mòn, cái tấm lòng tôi vẫn trước
sao sau vậy.

PHI-NGA

Cảm ơn cậu, thật có lòng thương yêu em . . .

TIÊU-LANG

Tôi thì thề, nhưng không biết ý mẹ thế nào.

PHI-NGA

Em ấy ư ? . . (*có ý ngán ngại*) — Em cũng xin thề với
cậu như thế.

TIÊU-LANG

Như thế là thế nào ?

PHI-NGA (*ngập ngừng*)

Là vẫn có lòng mến cậu... chứ gì ! (*cười nhạt*)

TIÊU-LANG (có ý mừng)

Như vậy thì hay lắm . . . Tôi đã nói với mẹ trong thư, tôi đợi... đến ba bữa nửa tháng . . . tôi lại nhờ người nói lại xem sao !

PHI-NGA (ngạc nhiên)

Nói lại ! . .

TIÊU-LANG (cũng ngạc nhiên)

Thế nào mẹ ?

PHI-NGA (ngập ngừng)

Em thiết tưởng . . .

TIÊU-LANG (ngạc nhiên)

Làm sao, mẹ ?

PHI-NGA

Đợi . . . nhưng . . . Thôi, cậu đã thực lòng thì em cũng xin thực. Em xin nói câu này nhé . . . Được thì cậu để, chẳng được thì cậu xóa nhé ! . . .

TIÊU-LANG (càng ngạc nhiên thêm)

Mẹ cứ nói . . .

PHI-NGA

Nhưng em chỉ sợ cậu giận em thôi !

TIÊU-LANG

Không, mẹ cứ nói, miễn là mẹ nhất tâm chờ thì thôi.

PHI-NGA (ngập ngừng)

Em nói cái này nhé ! Cậu nghe em một tí nhé... Em thiết tưởng, em đây sắc thì kém, tài thì hèn...

TIÊU-LANG (vội vã)

Sao mẹ cứ nói thế !

PHI-NGA

Cậu cứ để im, em nói đã... Em sắc chẳng bằng ai, mà tài cũng kém chị em chúng bạn... Biết bao nhiêu người hay gấp nghìn gấp vạn em... hay là cậu quên em đi...

TIÊU-LANG (*sửng sốt*)

Mợ nói không xong rồi...

PHI-NGA

Cậu để em nói nốt đã... Còn nhiều người nghiêm trang sắc sảo, tứ đức vẹn tuyền. Em xin mách cậu một người...

TIÊU-LANG (*vội vã*)

Thế là nghĩa lý gì ? Thôi, tôi . . .

PHI-NGA

Không, cậu ạ. Em thấy cậu có lòng luyện ái em quá, em muốn hiến kẻ ấy để cậu khuấy khoả mà làm ăn, mà quên em cho đỡ phiền...

TIÊU-LANG (*vội vã*)

Mợ nghĩ !.. Thôi nhưng tôi biết rồi (*giận*)... Mợ chẳng qua...

PHI-NGA (*buồn*)

Cậu chưa thấu tình cho em !

TIÊU-LANG (*có khi sắc giận*)

Thấu gì ?.. chẳng qua mợ chỉ thẹn thót... Thôi thì cũng được... Thôi chào mợ. (*ngủay ra đi*)

PHI-NGA (*nắm lấy áo Tiêu-Lang*)

Cậu ơi ! Cậu xét lại cho em mấy, cậu ơi !

TIÊU-LANG (*giận*)

Xét gì ? Thôi, buông tôi ra !

PHI-NGA (*nức nở khóc*)

Đau lòng em, cậu ơi...

TIÊU-LANG

Đau với đòn !..

KỊCH VIII

TIÊU-LANG, PHI-NGA, VÚ NHÈ

VÚ NHÈ (*cầm chổi*)

Cái gì thế ! Thôi, xin cậu, xin cò... đừng nên khóc lóc thế. Kéo... mà kia kìa, ông đã về !

PHI-NGA (*buông Tiều-Lang ra*)

Li quét cửa đi nhé kéo ông mắng. (*nói với Tiều-Lang*)
Thôi, em chào cậu!

TIỀU-LANG (*hầm hầm giận*)

Tôi không dám ạ! (*nhìn theo rồi đi*)

VÚ NHÈ (*nhìn theo Tiều-Lang*)

Tội nghiệp! (*giả cách quét*)

KỊCH IX

VÚ NHÈ, LÃO QUÝ, CẢ LƯỢNG.

CẢ LƯỢNG (*đi kèm lão Quý, như đang nói chuyện*)
Vàng!.. Cụ dạy thế nào cũng xin vàng...

LÃO QUÝ (*quay lại thấy vú Nhè hỏi*)

Sao lại mở cửa thế kia?

VÚ NHÈ

Tôi quét cửa.

LÃO QUÝ

Có ai vào đấy không?

VÚ NHÈ

Không ạ.

LÃO QUÝ

Vào đun ấm nước.

(*Vú Nhè vào*)

KỊCH X

LÃO QUÝ, CẢ LƯỢNG

LÃO QUÝ

Thế bà đã nói giúp rồi đấy chứ? (*Đứng như ý chặn cửa
mắt la mày lét*).

CẢ LƯỢNG

Thưa cụ đã.

LÃO QUÝ

Thế bà nói ngay với ông Hai Hào đấy chứ.

CẢ LƯỢNG

Vâng, chẳng thế sao lại có bảo tôi đến hôm nay lại xin đi tiễn-lễ.

LÃO QUÝ

Thực bà có nói rằng: nhà giai phải cung biện phải không?

CẢ LƯỢNG

Cụ này có mới lần, nói đi nói lại ba bốn lần rồi... mà vẫn chưa nghe ra.

LÃO QUÝ

Thế này!... cả, tai hơi nặng... và muốn cho dứt

CẢ LƯỢNG

Cụ chẳng cần phải nói lắm... Cụ cứ bảo cho một điều... Tôi xin chu tất. Chẳng thế thì ai còn tin nữa... Mà tôi đã không có đi làm mỗi cho ai...

LÃO QUÝ

Ấy là tôi nói chuyện đấy thôi... Thế ông Hai Hào có bảo gì không?

CẢ LƯỢNG

Không, cái gì cũng xin nhận... Ấy cũng phải có khéo nói mới được...

LÃO QUÝ

Vâng, tôi cũng rõ, có nói khéo mới làm nội một bà mới. (cười)

CẢ LƯỢNG (cũng cười)

Ấy là nói chuyện... Tôi giáp mặt cậu ấy hôm qua. Tôi có nhắc lại cho cậu ấy nghe một lần nữa. Tôi bảo cô em nhà là con một. Tiếng rằng: gà sống nuôi con mà cụ khéo dạy lắm...

LÃO QUÝ (túm túm cười)

Nhà!

CẢ-LƯỢNG

... nào cô em nhà sắc chẳng chim sa cá lặn nhưng cũng vào bậc nhất nhì, nào cô trước cũng có theo đòi bút nghiên, đọc thông văn tự, nào cô tay chỉ tay kim, thêu thùa may vá giỏi làm ăn nấu nướng, bánh trái cô bàn... nhất nhất trong nhà một mình cô chủ chương cả.

LÃO QUÝ

Vâng.

CẢ LƯỢNG

Tôi lại nói : trước kia đã mấy đám hỏi. Hai ông Tham trường Cao-dẳng ra, cậu ấm con quan Tuần Lang, cậu ấm con quan án Hưng, học ở « Lít Xê » mà đã đồ tú-tài tây, nhưng cụ không gả. Cụ tiếng rằng nhà thanh bạch...

LÃO QUÝ

Vâng ! Vâng !

CẢ-LƯỢNG

Nhưng cụ muốn kén rể hiền, nết na tử tế... còn nhờ lúc mình già tuổi yếu...

LÃO QUÝ

Vâng ! Vâng ! Vâng ! Ấy tôi cũng nghĩ thế...

CẢ LƯỢNG

Nhà ! tôi bảo cậu ta vì thế mà cụ bằng lòng gả cho cậu là cái chỗ tử tế, chứ những cậu phú-gia công-tử bây giờ có thiếu gì... Nhưng các cậu ấy phần nhiều là tuồng dễ-cùi, tốt mã... phá gia chi tử, kén lấy để mang cô em vào đất chết, mà cụ có lẽ cũng tai hại lây...

LÃO QUÝ

Vâng ! Vâng.

CẢ LƯỢNG

Sau tôi có bảo cậu ta rằng : cụ đã có lòng thương nhận nhời thì nên liệu mà đem dâu đến nói : cưới vợ phải

cười liền tay . . . cậu ta giở lịch ra xem dầu trong tháng này được ngày hôm nay là ngày trực-trừ mà có cái nạp tài . . . Sáng sớm gọi tôi sang giục đến nói xin cụ cho bốn giờ chiều thì đi tiểu-lễ . . . Tôi đi, tình cờ lại gặp cụ . . .

LÃO QUÝ

Vâng.

CẢ LƯỢNG

Nói nhỏ dầy với cụ, chứ cậu ta thực là người cổ giả, hiền lành, cực kỳ tử tế, nhà đại-phú-gia kia đấy, mà cũng là con ông cháu cha chứ chẳng vừa đâu !

LÃO QUÝ

Nhà ! *(Ra ý nghe lắng)*

CẢ LƯỢNG

Ông sinh ra cậu ta xưa làm quan trong kinh, nhất phẩm triều đình. Cậu ta cũng là tay tài tử : cụ thất lộc rồi, nhà cũng thanh bạch . . . Ấy thế mà một giao đi buôn thuốc phiện, rồi phát lên đấy. Bây giờ hiện có dăm mười mẫu tư-diễn, mười trâu cày. Ở tỉnh có ba bốn cái nhà gạch cho thuê, mà trong hòm lúc nào cũng được vài nghìn bạc . . .

LÃO QUÝ *(Ra ý bồn chồn)*

Nhà !

CẢ LƯỢNG

Tội nghiệp ! Thế mà người vợ cả sáu số thiệt phận, hậu sản mà chết, không được hưởng . . . Nhưng chưa có con cái gì thì cô em tất là kẻ, chủ chương trong nhà, tha hồ muốn tiêu pha, may mặc ăn uống bao nhiêu cũng được. Vả lại cậu ta cũng cần phải có đàn bà trông nom cho nên mới giục tôi xin cụ cho đi tiểu-lễ ngay. Về tất thì cậu ta chiều . . . Sướng thực, mà cụ cũng có phần được nhờ . . . Rẻ cũng như con . . .

LÃO QUÝ (*Hình như người sức tỉnh*)

Vàng ! Phải ! Vàng ! Chính phải thế.

CẢ LƯỢNG

Thế nào cậu ta cũng phụng dưỡng cụ, chẳng để cho cụ thiếu thốn gì . . .

LÃO QUÝ

Nhà ! . . . Thế nhưng bà lại không nói cho tôi cái tiền-lễ này . . .

CẢ LƯỢNG (*Cười, ra mặt vui vẻ*)

Có ! Có ! Tôi đã bảo từ trước.

LÃO QUÝ (*Vội vã*)

Từ trước, ngộ bây giờ quên chẳng ?

CẢ LƯỢNG (*Vội vã*)

Không, tôi đã bảo từ trước, mà hôm dạm mặt về, cùng hôm qua tôi cũng có hỏi lại, tôi bảo rằng : cụ cũng thanh bạch . . .

LÃO QUÝ

Ấy ! Vàng ! Vàng ! Vàng !

CẢ LƯỢNG

. . . Mà không có đàn bà, người nhà neo, thôi thì nhất thiết cày nhà giai cả . . . Nhà giai phải sắm sửa mọi cái . . . Sắm cho cô dâu hai cái quần lĩnh, hai đôi yếm nhiễu trắng, một cái khăn nhiễu tam giang, một cái áo nhiễu hoa đào, một cái áo băng, một đôi áo kép lương, một đôi dép quai nhung, một cái thắt lưng hoa lý, một đôi hoa, một nghìn hột, một đôi xuyến . . . rồi thì hòm, dũng, màn, chiếu, chăn gối, cháp đầu . . . có phải thế không cụ ?

LÃO QUÝ

Vàng ! . . . Mà cháp là đủ cả ống vôi hộp sáp, rế, gương lược.

CẢ LƯỢNG

Vâng ! Có ! Tôi có nói thế . . . Hôm tiểu-lễ và hôm cưới, nhà giai phải cho người đến làm đám ba mâm khách khứa, người nhà . . . mà phải có người hầu hạ chỉnh tề . . .

LÃO QUÝ

Vâng ! Thế còn tiền dẫn cưới nữa ?

CẢ LƯỢNG

Có chứ, cụ đề tôi nói hết đã . . . cưới thì đi xe gì cũng được có phải không, cụ ?

LÃO QUÝ

Vâng ! Vâng ! . . Nhưng còn tiền dẫn cưới nữa kia mà . . .

CẢ LƯỢNG

Vâng ! Vâng, rồi tôi xin thưa đủ . . . Hôm tiểu lễ đi năm nghìn cau, sáu cân chè, năm yến mứt, một chèo rượu, một quả phù trang, có phải không cụ ?

LÃO QUÝ

Vâng, thế tiền dẫn cưới thế nào ?

CẢ LƯỢNG

Rõ cụ ! Tôi chưa nói hết mà ! . .

LÃO QUÝ (Cười)

Hi ! Hi ! Hi, vâng thì bà cứ nói. Nhất là tiền dẫn cưới — Vì bà tính, nhà nghèo, phải có, để trang-trải mọi việc . . .

CẢ LƯỢNG

Vâng, đề nói cho xong cái vật đã . . .

Trước hôm cưới phải cho người đến quét vôi, sửa soạn quét tước sạch sẽ, bày biện trang hoàng, mượn bàn mượn ghế, đủ lễ bộ . . .

LÃO QUÝ

Vâng ! Tiền dẫn . . . à ! . . tiền treo nữa.

CẢ LƯỢNG

Có, tôi không quên đâu — Tiền treo, nhà giai phải nộp, có bốn đồng, vài trăm cau, hai bao trè, chả có mấy.

LÃO QUÝ

Phải ! còn tiền dẫn cưới . . .

CẢ LƯỢNG (cười)

Hi ! Hi, vâng — Dẫn cưới đi năm trăm, bốn trăm hôm
tiểu lễ, một trăm hôm đại lễ, với hai chục đón ngõ các
cụ, có phải không ?

LÃO QUÝ

Phải ! Thế ông Hai Hào có nói gì không ?

CẢ LƯỢNG (cười)

Ấy về cái tiền dẫn cưới này, cậu ta làm tôi phải nói sầu
hột mép ra đây.

LÃO QUÝ

Thế ư ! Thế anh ta không chịu à ?

CẢ LƯỢNG

Có, tôi nói mãi cậu ta mới nghe.

LÃO QUÝ

Làm sao mà không chịu ?

CẢ LƯỢNG

Cậu ta bảo đã sắm sửa rồi . . .

LÃO QUÝ (vội vã)

Sắm sửa rồi, để đây tôi không phải sắm sửa, tôi cho
không con tôi đấy hử !

CẢ LƯỢNG

Ấy thế cậu ấy mới nhảm ! Nhưng tôi chịu khó nói giúp
cụ thì cậu ta bảo có cưới, có xin, xin đi hai trăm, hôm
tiểu lễ một trăm, hôm đại lễ một trăm.

LÃO QUÝ

Khéo anh chàng kiệt thủy ! Tôi lại không cho cưới nữa
bây giờ.

CẢ LƯỢNG

Ấy chết, sao cụ nóng thế ? Người ta chịu rồi kia mà !

LÃO QUÝ

Thế ư ?

CẢ LƯỢNG

Thì tôi đã nói với cụ rồi !

LÃO QUÝ (cười)

Hi ! Hi ! Hi, tôi lần cần nói trước quên sau.

CẢ LƯỢNG

Ấy là nói chuyện lại cụ nghe.

LÃO QUÝ

Vâng.

CẢ LƯỢNG

Cậu ta chỉ xin đi hai trăm. Tôi mới nói: « Thôi cậu đừng kéo-cò nữa. Việc vợ chồng là việc trăm năm ! Đến đi buôn còn mất vốn mà...

LÃO QUÝ

Vâng, chính phải thế.

CẢ LƯỢNG

.... chứ cụ đây, tiếng thế mà họ mặc đồng, còn đồng này đồng khác !

LÃO QUÝ

Vâng ! Phải ! Phải.

CẢ LƯỢNG

Vả chẳng đi nhiều thì hôm đại lễ chủ rề có dầu mừng tuổi cụ lại cho nhiều...

LÃO QUÝ

Ấy bà nói thế không xong rồi, tiêu cái này cái khác còn dầu nữa mà cho.

CẢ LƯỢNG

Không, là nói thế, chứ cụ cho hay không, tùy ý cụ, ai bắt..

LÃO QUÝ

Phải, nhưng tôi e...

CẢ LƯỢNG

È gì cụ !.. Quyền ở cụ, thôi cụ lần mất rồi.

LÃO QUÝ (*Cười ra ý khoái trí*)

Hì ! Hì ! Không tôi giữ ý một chút.

CẢ LƯỢNG

Cần gì cụ. Bố vợ như bố đẻ... Mà dân thể là hãy còn ít đấy, chứ những nhà thách những hàng nghìn thì sao ?

LÃO QUÝ

Phải.

CẢ LƯỢNG

Ấy tôi mới nói thể... thể chứ hơn nữa, cũng nên dân cả, vì lấy được cô em nhà có phúc. Nữ công giỏi, tề gia nội trợ giỏi... lải đo rồi, mà lải này đập lên vốn, lải trảng cứu.

LÃO QUÝ

Nhia !.. Thế chiều hôm nay đi 400 đấy chứ ?

CẢ LƯỢNG

Vâng... đủ số... thiếu đồng nào cứ mang đầu tôi ra mà chặt...

LÃO QUÝ

Không dám, có đầu lại thể !

CẢ LƯỢNG

Gớm ! chúa sơn-lâm ! Kéo cò từng đồng. Bảo đi 500\$, xin đi 200, rồi 250, rồi 300, rồi 350... mãi mãi mới chịu đi đủ số... Nếu không nói khéo thì không xong.

LÃO QUÝ

Vâng...

CẢ LƯỢNG

Thực là tôi vì cô em mà hết hơi... cũng muốn cho trẻ như đứa có đôi...

LÃO QUÝ

Cảm ơn bà có lòng thương cháu !..

CẢ LƯỢNG

Lại cũng nể nhời cụ cho nên mới hết sức nói khéo...

LÃO QUÝ

Cảm ơn bà...

CẢ LƯỢNG

Không chịu khó đi lại đôi ba phen, nói vợ vào thì dầu hần đã đi đủ, mà chịu sắm sửa cho cô dâu...

LÃO QUÝ

Cảm ơn bà... Thực bà tử-tế quá.

CẢ LƯỢNG (*giả cách khôi hài nói gáy*)

Cụ cũng nên biết công cho tôi nhé !

LÃO QUÝ

Vâng ! Thực là cũng nhờ bà tác thành cho, nên cháu mới thành gia-thất.

CẢ LƯỢNG (*nói gáy*)

Thế thì phải để giành rượu cho tôi mới được đấy nhé..!

LÃO QUÝ (*giả cách không hiểu*)

Vâng, thôi xin chiều hôm nay mời bà một cỗ ! Hi ! Hi ! mà xin để phần bà cả một trái rượu cúc !

CẢ LƯỢNG

Thế, ngộ tôi muốn uống bây giờ thì làm sao ?

LÃO QUÝ (*giả tảng pha trò*)

Ấy, nhà lại chưa sẵn rượu ! Thôi, thì chiều nay bà soi rượu mừng cháu có hơn không ?

CẢ LƯỢNG

Khéo cụ !... Cụ...

LÃO QUÝ (*giả cách khôi hài*)

Vâng, thì để tôi bảo cháu nó mua vậy !... (*gọi*) con ơi ! đi mua vài xu...

CẢ LƯỢNG

Ấy... tôi...

LÃO QUÝ

Vâng, bà dạy chính phải ! Uống rượu là khi nào có việc mừng... thì chiều hôm nay bà soi mừng cháu !.. Hi ! Hi ! chiều hôm nay nhà giai đúng 4 giờ đến đấy chứ ?

CẢ LƯỢNG (*nhạt nhẽo*)

Phải !

LÃO QUÝ

Thế thì phải thu xếp ngay bây giờ mới được. Kip quá !
Thôi, lạy bà... (*quay vào*)

CẢ LƯỢNG (*ngần ra*)

Không dám, cụ ! (*quay đi, vừa đi vừa nhìn lại, lờm lờm*
lão Quý).

KỊCH XI.

LÃO QUÝ

LÃO QUÝ. — (*quay ra cười ngất cười ngoe*) Thế là hà tiện được mấy chén nước. Rõ con gái già ! .. bịp cả mình ! lại vói tiền mình. .. Nhưng bịp sao nổi. Ông cũng là tay bịp giở về đây ! Có cái cóc khô ! Nhà giai người ta thuận, là người ta thuận, chứ công-trạng gì mảy mà kể lẽ. .. Rõ con khỉ (*giận*) cũng là cái số kiếp mình chỉ gặp những đồ tởu. — Sao mà quá thế ! Sáng sớm mai, đi lĩnh chân, vừa ra khỏi ngõ, gặp một chị ăn mày lếch-thếch ẵm con xin. Mình làm gì có tiền mà cho. Dầu có cũng không cho. . . Đời này là cái đời giả-dối. Ăn sẵn cũng lắm mà gian trá cũng nhiều. Trông con mẹ khoẻ mạnh quá, ấy thế mà ăn xin ! Bảo không có, nó cứ kè-nhè xin, cụ với ky. . . cụ gì ? chỉ cụ tiền ! Mình nóng tiết làm sao, cho ngay cái cặp da này vào tay. Đi . . thực ra ngõ gặp đồ ăn mày !. . Minh bụng bảo dạ «chẳng may đâu». Quả nhiên

như thế! Đến cửa huyện thấy đang phát gạo với tiền: không biết cơ man nào là xu với bạc, anh Huyện thì đương ngồi léo-xéo, mình khệ-nệ vác rồ tranh vào. Không tranh thì hết! Thằng phải gió thằng Huyện ranh con sai ngay ông linh nhà nó ra lấy roi vút mình mất ba chiếc. Minh bảo, thôi thì cái đời đảo điên này phải chịu khó lườn lưng. Minh nhin một chốc-lại vác đá vào. Nó lại sai linh ra đánh mình rồi đẩy mình ra, bảo mình là đóng cửa đi ăn mày! Quân đầu quá tệ! giá có mang bạc vào, gãi dầu gãi tai, tâm thành thì nó đã thầy nọ thầy kia cho, vào nói truyện rồi đẩy! Gớm rồ đồ! . . Không trách được thiên hạ hay nói «Cái gì. . . miệng quan.» Nó cậy nó làm quan nó hà hiếp người ta mà lưỡi nó như lưỡi cung lưỡi nỏ. Tranh voi chẳng xấu mặt nào. Minh phải ra về, đến nửa đường gặp con mẹ cả Lượng. . . Đồ mẹ đầu. . . nói như cái tôm cái tép mà chỉ giở giọng với tiền. Minh phải thế mới được cho nó biết tay. Bây giờ sự đã rồi chẳng cần gì mặt nó. Nửa đồng kẽm cũng chẳng thi chớ. . . Chiều hôm nay mình lại được bốn trăm bạc bỏ hòm. Thôi thế cũng bỏ mấy roi đòn. . . À! mà chết! quên! Ấy thế mới khổ chứ! Ra ngô gặp gái, sủi thực. . . mất cả đến cái nghĩ xa. . . Chiều hôm nay tiểu lễ chẳng nhẽ ta mặc áo này? coi sao tiện? Bố vợ cho đáng bố vợ? Ta phải sang nhà mẹ mới nhờ mượn Hai Hào cho ta bộ quần áo mới chứ! Nghe dân bản nhiều áo lắm. . . Rồi ta phải bảo đến hôm cưới biếu cho ta một bộ mặc ăn cưới rồi để đổi giá. . . Nó giàu mà muốn lấy con ta bắt thế nào chẳng phải nghe. . . Đi mới được. . . Có nhẽ con mẹ Cả Lượng còn lừng thừng giọc đường. . . Ta phải đi ngay, kéo nhờ việc. . .

(Quay quả ra đi, được một bước lại giở lại)

Quên, lại còn cái phải gió, cái rồ này nữa! *(đến cửa gọi)*
Vú già ơi! ra nhanh bảo đây. *trong nhà nghe tiếng: dạ*
Tỷ nữa thì quên mất. Cũng là may mà mình sức nhớ đến ngay.

KỊCH XII

LÃO QUÝ, VÚ NHÈ

VÚ NHÈ

Ông bảo gì?

LÃO QUÝ

Vú cầm cái đá này vào, hãy để nó lên gác bếp cho khỏi
mọt, tý nữa tôi về tôi cắt, tôi đi vội đảng này, về ngay. . .
Đóng chặt cửa lại nhé. *(quay ra, vú Nhè đã đang đóng cửa
lại quay lại)* À này! vú già.

(Vú Nhè mở cửa ra)

Chiều, nhát nữa, người ta đi tiểu lễ con Phi-Nga.

VÚ NHÈ

Tiểu lễ?

LÃO QUÝ

Phải! tiểu lễ, ăn hỏi thế làm sao?

VÚ NHÈ

Không!

LÃO QUÝ

Người ta đến ăn hỏi con Phi-Nga, họ nhà giai đến, tất thì
phải dầu nước, đây tôi đưa cho vú năm xu mua dầu, mua
dầu xanh cũng được, vỏ chay, cau tum, ấn cho nó đậm. .
Đi ngay đi nhé *(vừa nói vừa nhìn vú Nhè)*. Cái gì thế này?
(chỉ vào túi giải yếm vú Nhè).

VÚ NHÈ

Khốn nạn, nào có gì! Túi dầu cau ông đã mấy lần xem
rồi, đây này *(cởi ra giở trước mặt lão Quý)*.

LOÃ QUÝ *(tay gầy mấy miếng dầu của vú Nhè)*.
Thôi được, gồm bây giờ đã có tiền mua dầu rồi đây!

VÚ NHÈ

Ông tưởng lại không có đến nửa xu mua dầu ăn hay sao?

LÃO QUÝ

Thôi, cũng được. . . Hễ có thiếu dầu thì vủ dừa của vủ ra nhé. Mà có lấy cũng lấy ít một. Ăn lắm dầu rất lười, chẳng tích sự gì.

VỦ NHÈ

Vâng.

LÃO QUÝ

À này ! nước, tôi có bảo đun hãy đun nhé ! mà để tôi lấy trè cho. . . đừng lấy trè của nhà giai mang lại.

VỦ NHÈ

* Vâng.

LÃO QUÝ

Tôi còn bao trè của bác nhiều Khàn cho năm ngoài. . . trè đầu-xuân tôi để trong hòm.

VỦ NHÈ

Có nhẽ mốc rồi.

LÃO QUÝ

Không. . . Nó mới hơi phát-du nhưng chẳng sao. Người ta đến cốt đầu uống nước. Có uống cũng không biết được, còn giờ kia mà.

VỦ NHÈ (khảy)

Vâng.

LÃO QUÝ

Mà này ! có lấy trè pha thì bảo có pha mà mang ra nhé. bảo cô cho ít chứ, trè tàu không ai uống đặc cả. . .chát. . . mà có tàn rồi đừng đồ đi, cho thêm vài cánh vào mà pha thêm, nghe chưa ?

VỦ NHÈ (khảy)

Vâng.

LÃO QUÝ

Thôi, vào bảo cô lau bàn thờ đi. Vủ thì quét nhà đi.

VỦ NHÈ

Đã quét rồi.

LÃO QUÝ

Ấy là dặn thế, thôi vào đi, đóng cửa lại.

(Vủ Nhè vào đóng cửa.)

KỊCH XIII

LÃO QUÝ (một mình)

LÃO QUÝ

Ấy phải dặn con nỡm già thế mới được. Không có nó cứ sống chết mặc bay... Hại mình (ngủy ngủy ra đi. Tiểu-Lang đi lại, gặp).

KỊCH XIV

LÃO QUÝ. TIỂU-LANG

TIỂU-LANG

Lạy cụ ạ.

LÃO QUÝ

Không dám, cậu đi đâu đấy ?

TIỂU-LANG

Con nghe nói . . . cụ có việc vui mừng ! . . .

LÃO QUÝ

Phải, hôm nay lão cho ăn hỏi . . .

TIỂU-LANG

Vâng, con mới được biết, nên lại thưa với cụ . . .

LÃO QUÝ

Thưa gì ? thưa gì ? . . .

TIỂU-LANG

Dạ . . . Con thưa cụ, xin cụ . . .

LÃO QUÝ (hỏi rồn)

Xin gì ? Xin cái gì ?

TIỂU-LANG

Con xin cụ . . .

LÃO QUÝ

Lão chẳng có gì mà xin . . .

TIÊU-LANG

Không, con kêu cụ, cụ đừng . . .

LÃO QUÝ (*hỏi ròn*)

Đừng gì ?

TIÊU-LANG

Xin cụ thương con mà hoãn . . .

LÃO QUÝ (*hỏi to*)

Hoãn cái gì ?

TIÊU-LANG

Hoãn cái lễ hỏi chiều hôm nay lại !

LÃO QUÝ

Khéo cậu này mới dởm chứ . . .

TIÊU-LANG

Cụ nghĩ lại cho con. Cụ làm thế không nên . . .

LÃO QUÝ

Ồ hay ! Cái anh này mới lạ chứ ! Đèn nhà ai nhà ấy dạng.
Anh chớ vào làm gì ?

TIÊU-LANG

Xin cụ xét lại cho con nhờ.

LÃO QUÝ

Rõ hay ! Tôi cho ăn hỏi con gái tôi, động gì đến anh mà
anh lại lạ thế ?

TIÊU-LANG

Con van cụ . . .

LÃO QUÝ

Van cái gì ? Thôi đừng lòi thôi.

TIÊU-LANG

Con xin cụ.

LÃO QUÝ

Xin cái gì mới được chứ ! Thôi anh đi, đi.

TIÊU-LANG

Con lay cụ, khổ tâm con.

LÃO QUÝ

Khổ với ải gì, ai làm gì anh mà anh cứ lờn thối mãi ?
Bảo tử tế cũng không được, thối đi, đi !

TIÊU-LANG

Con lay cụ . . . cụ . . .

LÃO QUÝ

Lay cái con trầu, cụ cái con khỉ . . . Đi, đi !

TIÊU-LANG

Lay cụ, cụ để con nói . . .

LÃO QUÝ

Nói gì ! Đi, đi !

TIÊU-LANG

Thì cụ hãy cho con nói . . .

LÃO QUÝ

Nói cái con mèo . . . Mày cò đi thi mày bảo nào ? Ông
đã nói ngọt không nghe . . . Bước, bước ngay ! ! Khéo đồ
trầu ! (Ngửa ngửa ra đi).

KỊCH XV

TIÊU-LANG (một mình)

TIÊU-LANG

(Nhìn theo Lão Quý, nắm tay lại chỉ dằng Lão Quý đi)

Được lắm ! . . rồi ta bảo cho . . . Thảo nào ! Nhưng đây
ta đã có phép ! Liệu !

HẠ MÀN

Hết hồi thứ nhất

HỘI THỨ NHỊ

LÃO QUÝ, PHI-NGA, CẢ LƯỢNG, TIÊU-LANG,
NHỎ QUAY, BỐN TÊN BÉP.

KỊCH I

TIÊU-LANG, NHỎ QUAY

TIÊU-LANG (*Ra dáng vừa giận, vừa buồn, đi bên cạnh có nhỏ Quay*)

Tao tức lắm ! mày ạ !

NHỎ QUAY

Thôi, cậu ! . . làm gì !

TIÊU-LANG

Đấy, mày tính xem có tức không đã ! Nồi tử tế nó lại sùng sộ, đuổi như người đuổi tà. Tao phải báo thù cho được !

NHỎ QUAY

Thôi cậu ạ, noài hơi, thằng cha ấy ai cũng ghét, chả bõ nói.

TIÊU-LANG

Tao phải làm thế nào lấy được Phi-Nga tao mới nghe Mày giúp tao nhé !

NHỎ QUAY

Vâng, con xin hết lòng, nhưng . . .

TIÊU-LANG (*trở vào nhà Lão Quý*)

Đấy, nhà nó đây này, mày có cách gì không ?

NHỎ QUAY

Lừa cái thằng keo ấy khó gì, nhưng thôi, cậu ạ, không đáng.

TIÊU-LANG

Không ! Tao quyết lấy cho được Phi-Nga.

NHỎ QUAY

Sao cậu lại giờ hơi thế ? Người ta sắp cưới rồi còn làm gì ?

TIÊU-LANG

Cười thì cười, tao cũng mặc !

NHỎ QUAY (cười)

Thế thì cậu định làm sao ?

TIÊU-LANG

Tao muốn cứ để chúng nó sắm sửa, rồi tao phồng tay trên làm giờ dang chúng nó, cho đã giận !

NHỎ QUAY

Hừ, thôi cậu ạ, thiếu gì con gái !

TIÊU-LANG

Không, tao nhất định rồi !

NHỎ QUAY

Làm gì mà cậu-kỳ đến con anh keo ấy ? Ở đời này con gái đẹp đồ xuống sông không hết .

TIÊU-LANG

Khéo thằng này, hay là mày lại muốn phá tao ?

NHỎ QUAY

Con dâu dám thế. Con ở hầu ông bà và cậu bấy lâu nay, cậu còn lạ gì ?

TIÊU-LANG

Thế sao mày lại cứ gàn trở ?

NHỎ QUAY

Con dâu dám thế . . . Nghĩa là con nhà sang trọng, cậu hỏi dâu chẳng đắt, làm gì phải tự-hạ đến cái anh keo ấy cho anh ấy lên mặt ?

TIÊU-LANG

Lấy con nó không phải lấy nó . . . Vả chẳng đã thế thốt nặng nhời . . .

NHỎ QUAY

Cậu chung tình có một, chứ đời này . . .

TIÊU-LANG

Tao thề thốt nặng nhời rồi. Vả tao không bằng lòng ai nữa, tao không lấy cho được thì còn mặt mũi nào ?

NHỎ QUAY

Sao cậu câu chấp thế ?

TIÊU-LANG

Thực đấy, mày phải biết tao mới được. Tao mà không lấy được Phi-Nga thì đi đâu thì đi, hay là chết đâu thì chết chứ . . .

NHỎ QUAY

Ồ ! cậu lần-thần lắm ! Vì một chữ tình mà hoài thân ?

TIÊU-LANG

Thực đấy, lòng tao như sắt đá. Dù búa bổ vào óc tao cũng nhất quyết . . . Mày có mưu kế chi mày bảo tao ?

NHỎ QUAY

Thì cậu hãy cho con nghĩ đã.

(Bỗng cửa nhà lão Quý mở ra, hai thầy trò ngảnh lại thì ra Cả Lượng tay mang một cái bọc).

TIÊU-LANG

Đẩy con mụ mới đấy . . . Để tao ra . . .

KỊCH II

TIÊU-LANG, NHỎ QUAY, CẢ LƯỢNG

TIÊU-LANG

Lạy cụ ạ !

CẢ LƯỢNG

Tôi không dám, cậu . . . Ai đấy nhỉ ?

TIÊU-LANG

Con đây mà . . . Tiêu-Lang . . . Cụ quên rồi ư ?

Lòng CẢ LƯỢNG

À ! cậu con ông ăm Phèo ! . . . Tôi lém kém trông chẳng rõ ai !

TIÊU-LANG

Nhĩa !

CẢ LƯỢNG

Cậu đi đâu đấy ?

TIÊU-LANG

Thưa cụ hôm nay nhân nghỉ con đi chơi.

CẢ LƯỢNG

À phải ! hôm nay « chủ nhật » nhỉ ?

TIÊU-LANG

Cụ đem bọc gì to thế ?

CẢ LƯỢNG

À ! bọc áo !

TIÊU-LANG

Áo gì mà lăm vạy ?

CẢ LƯỢNG

Có vài cái áo kếp lương . . . Chả cụ Quý hôm nay ăn *cau* hỏi con, *Sau* muốn mượn裳 nhà giai bộ cánh. Người ta bảo tôi mang đến cỡ mấy cái, nhưng chẳng vừa cái nào. Tôi muốn bảo cụ ấy đến nhà tôi để tôi đi lấy vài cái khác xem thế nào, kéo đến đây thêm bất tiện . . . *may' con đi 'thui'...*

TIÊU-LANG

Nhĩa ! Thế ra cụ đứng làm mai cho . . .

CẢ LƯỢNG

Vâng !

TIÊU-LANG

Con cũng muốn nhờ cụ dùm cho một việc . . .

CẢ LƯỢNG

Có thực không ? Hay là lại nói chơi tôi đấy ?

TIÊU-LANG

Có đâu dám thế . Con không có tính ấy.

CẢ LƯỢNG

Vâng ! - Thế thì mời cậu lại nhà chơi.

TIÊU-LANG

Con muốn thừa cụ ngay đây, nhân tiện . . .

CẢ LƯỢNG

Vâng, cũng được, xin cậu cứ ngỏ nhời cho.

TIÊU-LANG

Nhưng cụ còn bận... Có cụ Quý... nói chẳng được lâu.

CẢ LƯỢNG

Được, để tôi bảo cụ ấy đi trước cũng được. (gọi Cụ Quý ới ?)

TIÊU-LANG

Ấy ! cụ hãy cho con ra quả ngoài kia đợi... Cụ đừng chần lại một chút nhé !

CẢ LƯỢNG

Xin vâng.

TIÊU-LANG

Đi, Quay ! đi mày !

CẢ LƯỢNG (gọi)

Cụ Quý ới.

KỊCH III

CẢ LƯỢNG, LÃO QUÝ.

LÃO QUÝ (ra)

Thôi, xin mời bà đi.

CẢ LƯỢNG

Cụ làm gì mà lâu thế ?

LÃO QUÝ

À ! tôi còn bảo trẻ nó cất dọn . . . Mời bà . . .

CẢ LƯỢNG

Cụ ạ ! Tôi nhân tiện muốn rẽ lại đằng này có chút việc.
Cụ đi trước một tý nhé, tôi về ngay !

LÃO QUÝ

Bà còn đi đâu ? Thì bà hãy giúp tôi cho xong có được không ?

CẢ LƯỢNG

Không mà ! Tôi về ngay, không lâu đâu !

LÃO QUÝ (*ngăn ngừ*)

Thế bà về ngay cho kéo nhờ việc nhé !

CẢ LƯỢNG

Vâng ! Vâng ! Vâng . . . Mời cụ cứ về nhà, có cháu nó ở nhà. . .

LÃO QUÝ (*đi*)

Vâng ! bà về ngay nhé !

CẢ LƯỢNG

Được, cụ cứ đi.

KỊCH IV

CẢ LƯỢNG

CẢ LƯỢNG (*nhìn theo Lão Quý mà lờm*)

Ồ khờ già ! Nhé với nhăm mải ! . . Rõ là quân lợi kỷ, *ích kỷ*
thấy bỏ thì đào . . . Trông thấy của người ta tối mắt lại...
của mình thì bỏ bỏ. Thực là của người bỏ tất, của nhà lại
bước. Thách những năm trăm bạc. Công trình mình, tưởng
nó nghĩ đến, ai ngờ chỉ béo mẹp. . . Mà cái thằng Hai Hào
cũng là thằng ngốc. Sao mà nó mê man say đắm thế ! Già
nửa đời người mà vẫn phong tình. . . chỉ kén con gái
mười tám ! . . . Bà cho chẳng lại chết rấp cả một nút ! Mà mình
cũng đại nổi ! Mối lái mải cho chúng nó đã ăn thua gì ? . .
Tíre quá ! Bà chỉ muốn phá cho chúng bay xem, chúng
bay có xanh mắt cả ra không ?

KỊCH V

CẢ LƯỢNG, TIÊU-LANG, NHỎ QUAY

TIÊU-LANG

Thế nào cụ, lão Quý đã đi chưa ? . .

CẢ LƯỢNG

Đã, ấy hẳn vừa mới đi... Thế nào ? Chuyện gì đấy cậu ?

TIÊU-LANG

Việc con nhờ cụ này to lắm ! Nhưng con cũng chắc cụ hết lòng giúp cho . . .

CẢ LƯỢNG

Tôi giờ sinh ra thế, việc gì ai nhờ cũng muốn giúp, tùy cơ mà làm. . . nhưng xem xem có thể được không đã chứ.

TIÊU-LANG

Cụ có bụng giúp cho thì làm gì mà chẳng xong ?

CẢ LƯỢNG

Vâng ! Thế thì cậu cứ nói xem đã.

TIÊU-LANG

Chẳng nói đâu gì cụ . . . Con trước cũng có quen biết cô Phi-Nga là con Lão Quý đây . . .

CẢ LƯỢNG (ngạc nhiên)

Thế ư ?

TIÊU-LANG

Con nào lại có dối ! Con xin thưa . . . Con đã đính ước trăm năm . . .

CẢ LƯỢNG (ngạc nhiên)

Thật, bốn ?

TIÊU-LANG

Con nào lại có dối ! Con đã đính ước trăm năm rồi. . . Con đã có nhờ bà khan Khèo đánh tiếng giúp. Cụ Quý nhận nhời . . . Hôm mười ba trước mẹ con có mang dầu lại dạm mặt thì không biết làm sao cụ ấy lại bảo không được tuổi.

CẢ LƯỢNG

À thôi, phải rồi !

TIÊU-LANG

Mà nhà con xem ngộ-hạp thì đôi tuổi rất tốt... Thế mà cụ ấy bảo không... Nói lại thì nhất định cụ ấy trời tư.

CẢ LƯỢNG (cười)

Phải rồi ! Thế sao ?

TIÊU-LANG

Như thế thì tủi con lắm. Con tức quá !.. Hôm nay mới biết... ra cụ ấy từ chối con mà nhận nhời món khác...

CẢ LƯỢNG

Vâng ! ấy chính tôi làm mối cho đấy !

TIÊU-LANG

Con đã rõ !.. cho nên muốn nhờ cụ giúp con...

CẢ LƯỢNG (ngạc nhiên)

Giúp thế nào, cụ ?..

TIÊU-LANG

Con muốn nhờ cụ giúp cho con cưới được Phi-Nga.

CẢ LƯỢNG

Ồ ! Cụ bảo giúp thế nào được bây giờ ?

TIÊU-LANG

Không, thưa cụ, cụ nói cho một tiếng là xong ngay...

CẢ LƯỢNG

Khó lắm cụ ạ ! cụ chẳng bảo trước, chứ bây giờ đã đi *ăn cưới rồi* thì còn làm gì ?

TIÊU-LANG

Nếu con biết trước thì sao nên chuyện...

NHỎ QUAY

Thôi thì nhờ cụ giúp cho cụ con. Công cuộc cụ làm thì tất cụ lại phá được...

CẢ LƯỢNG (*với vẻ nghi ngờ*)

Anh này nói mới dễ nghe chứ !

TIÊU-LANG

Cụ giúp cho con. Thế nào con cũng không dám quên ơn.

CẢ LƯỢNG

Khó lắm ! Không được đâu, cụ ạ !

TIÊU-LANG

Cụ chịu khó dùm con, cụ dạy gì con cũng xin vâng.

NHỎ QUAY

Cụ giúp cho cậu con ạ ! Không có từ hôm 13 đến giờ cậu con nghĩ tức mà ốm lơ ốm lửng.

CẢ LƯỢNG

Không được thực đấy cậu ạ ! Không phải tôi tiếc cậu đâu.

TIÊU-LANG

Cụ có bụng làm ơn cho con thì làm gì mà chẳng được !. Cụ cứ giúp cho... Đây con có con rồng xanh, xin để cụ đi xe cho được việc (*móc ví da lấy 5\$00 đưa cho Cả Lượng*).

CẢ LƯỢNG

Không ! tôi không dám cầm đâu !

TIÊU-LANG

Không ! xin cụ cứ nhận lấy cho, gọi là tiền xe pháo... Dù được hay không con không dám nói năng gì đâu !

NHỎ QUAY

Thì cậu tôi tâm thành, cụ cứ nhận cho !

CẢ LƯỢNG (*cầm lấy 5\$00*)

Cậu có bụng cho thì tôi xin, nhưng khó thực đấy cậu ạ !

TIÊU-LANG

Vâng, con đã hiểu. Nhưng xin cụ cứ thử xem cho con.

CẢ LƯỢNG

Vâng ! tôi xin hết sức giúp... nhưng để cho tôi liệu đã... *nhưng sao*

TIÊU-LANG

Xin tùy ý cụ... miễn là xong cho con thì con đội ơn cụ lắm.

CẢ LƯỢNG

Tôi không dám... nhưng... à này ! cậu :

TIÊU LANG

Dạ !

CẢ LƯỢNG

Không dám, cậu dạ hai cụ... Cậu có nói thực đấy không.

TIÊU-LANG

Thưa cụ, thực gì ạ?

CẢ LƯỢNG

Có thực cậu quen biết cô Phi-Nga đấy không?

TIÊU-LANG

Con đâu lại dám dối cụ... Thư từ con có viết mà đưa cho u già... cụ chẳng tin cụ hỏi mà xem (*cửa mở, vu Nhè ra*)... Kia! Kia, u ấy kia kia, cụ cứ hỏi mà xem...

sau u u già nhà u u

KỊCH VI

CẢ LƯỢNG — TIÊU-LANG — NHỎ QUAY — VÚ NHÈ
VÚ NHÈ (*đi ra, lấy làm ngạc nhiên*)

Kia cụ... kia cậu!

TIÊU-LANG

Không dám u!

CẢ LƯỢNG (*nói cùng một lúc với Tiêu-Lang*)

Phải, u đấy ư?

TIÊU-LANG (*nói nhỏ với Cả Lượng*)

Cụ xem đấy thì biết.

CẢ LƯỢNG (*nói nhỏ*)

Không, là tôi hỏi thế thôi (*hỏi vu Nhè*). U đi đâu đấy?

VÚ NHÈ

Thưa cụ, tôi đi mua vài xu dầu.

CẢ LƯỢNG

Dầu làm gì? Để chiều hôm nay ấy à? Hay là u ăn?

VÚ NHÈ (*nói khẩy*)

Không, thưa cụ, để chiều hôm nay tiếp họ nhà giai ạ!..

NHỎ QUAY (*cười ngất nghéo*)

Tiếp cả họ nhà giai mà vài xu dầu! Sao mà mua nhiều lắm thế?

TIÊU-LANG (mắng nhỏ Quay)

Cái thằng kia nào !

VÚ NHÈ

Ông tôi dặn mua bao nhiêu thì mua bấy nhiêu, chứ biết thế nào ?

CẢ LƯỢNG

Ông u xa xỉ quá! . . (nói với Tiêu-Lang) Thế tôi đi nhé.

TIÊU-LANG

Vâng, xin cụ lưu tâm cho, lạy cụ.

CẢ LƯỢNG

Tôi không dám. Thôi, u ngồi chơi nhé. . . anh nhỏ ngồi chơi nhé. (Cả Lượng đi).

VÚ NHÈ, NHỎ QUAY

Tôi không dám. Lạy cụ ạ!

KỊCH VII

TIÊU-LANG — NHỎ QUAY — VÚ NHÈ

TIÊU-LANG

Có tờ nhà không, u?

VÚ NHÈ

Thưa cậu có! Có tôi đang khóc trong nhà.

TIÊU-LANG

U vào mời ra đây, tôi hỏi một tý nhé!

VÚ NHÈ

Vâng! (đi vào)

TIÊU-LANG, (gọi)

Này u này! (tay móc túi lấy ví da)

VÚ NHÈ

Đà! Cái gì?

TIÊU-LANG (lấy 2 hào cho vú Nhè)

Đây này! tôi đãi vài hào ăn dầu.

VÚ NHÈ

Cảm ơn cậu. . . Cậu lại cho tôi bác Hai Hào à? (cười đi vào.)

KỊCH VIII.

TIÊU LANG, NHỎ QUAY.

NHỎ QUAY

Vú này trông có thể dùng được đây!

TIÊU-LANG

Thế nào, mày?

NHỎ QUAY

Có thể dùng vú này làm tay trong được.

TIÊU-LANG

Tay trong thế nào? Mày đã tìm được kế gì rồi.

NHỎ QUAY

Dạ! Tam thập lục kế, tẩu vi thượng sách (cười).

TIÊU-LANG

Thế là mày định làm sao?

NHỎ QUAY

Con định liến cậu cái kế là cậu mang cô ấy ra tỉnh. . .

TIÊU-LANG

Mày nói khó nghe lắm!

NHỎ QUAY

Ơ kia! Thế cậu làm lúc xem nhật-trình lại không bảo con rằng bên Hoa-Cờ họ hay dùng kế ấy ru?

TIÊU-LANG

Bên ấy dễ, bên ta khó!

NHỎ QUAY

Con tưởng chẳng khó! Cậu mang cô ấy ra tỉnh. . . ở một nhà riêng. . . rồi cậu xin đổi đi tỉnh xa. Thế là xong. Anh Quý chẳng dám giở trò gì đâu! Anh ta nhất gan lắm. . . Miên là cô ấy bằng lòng.

TIÊU-LANG

Mày làm ra bằng tao là đồ bột. . .

NHỎ QUAY

Không, thưa cậu. . .

TIÊU-LANG

Hãy im, mày!

KỊCH IX.

TIÊU-LANG, NHỎ QUAY, PHI-NGA, VÚ NHÈ.

PHI-NGA. *(bước ra có ý ngại ngùng, sau có vú Nhè.)*

Kìa cậu!

TIÊU-LANG *(lại gần)*

Mợ! . .

PHI-NGA *(bảo vú Nhè)*

Thôi u đi mua dầu đi.

VÚ NHÈ

Vâng *(ra đi)*.

KỊCH X.

TIÊU-LANG, PHI-NGA, NHỎ QUAY.

TIÊU-LANG

Lúc này tôi nóng quá, mợ thử cho tôi nhé!

PHI-NGA

Em không dám.

TIÊU-LANG

Tôi ngờ oan mợ quá! . . Tôi . .

PHI-NGA

Không, đến bước ấy, nhân tâm ai cũng thế!

TIÊU-LANG

Bây giờ mới hiểu mợ. . . Thế làm sao mợ chẳng cho tôi biết. . . cứ nói nửa nhời! . .

PHI-NGA

Cậu tỉnh. . . *(nhìn nhỏ Quay một cách e sợ)*

TIÊU-LANG

Không, mợ đừng ngại. . . Thắng Quay đây mà. . . đây tờ tin cần của tôi. . .

PHI-NGA

Cậu tỉnh việc chẳng ngờ. . . Tôi thì như người ngồi tù, cả ngày trong nhà. Thầy tôi làm gì không được hay. . . Đánh dùng một cái mớ võ chuyện. . . *nhớ ăn bữa*

TIÊU-LANG

Thế sao mợ không nói cho tôi liệu?

PHI-NGA

Em cũng toan nói. . . nhưng em sợ cậu. . . cho nên em
phải hiển kế để cậu giải phiền. . .

TIÊU-LANG

Mợ nghĩ thế cũng phải, nhưng một nhời, thế một nhời
trọng, mợ ạ.

PHI-NGA

Vâng, em cũng rõ.... Nhưng em đến nước này có khác
gì như người bỏ đi....

TIÊU-LANG

Mợ đừng nên nghĩ nhầm thế.... Làm người phải có
gan mới được.....

NHỎ QUAY

Vâng, thưa cô cậu con nói chi phải !

TIÊU-LANG

Rõ cái thẳng.....

PHI-NGA

Em vẫn biết thế.... Nhưng thấy em bắt thế, thì em phải
cẩn rắng mà chịu, cho nên.....

NHỎ QUAY

Thưa cô sao lại có chịu !

Không bằng lòng, ông cũng
chẳng làm gì nổi !

TIÊU-LANG

Cái thẳng này kia !

(nói với Phi-Nga) -- Thế thì mợ
tính làm sao ?

PHI-NGA

Em định, thầy em đã bắt buộc thế, em cứ để yên, đến
hôm cưới em phó mặc dấm thanh thuốc phiền cho
khỏi khổ ! (khóc).

TIÊU-LANG

Không nên, không nên mợ ạ ! ...

NHỎ QUAY

Thưa cô, không nên.... con vừa rồi đã liến cậu còn một kẻ....

TIÊU-LANG

Chắc ! chắc ! cái thằng ! Không nên mợ ạ ! Để xem sao đã.

PHI-NGA

Vâng ! thì đến nước này, cậu bảo thế nào, em cũng xin vâng.

KỊCH XI

TIÊU-LANG, PHI-NGA, NHỎ QUAY. Bốn tên đầu bếp.
(Bốn tên đầu bếp đến, tay xách song, muôi, dao, sanh vân vân ra ý tìm nhà.)

PHI-NGA (nói nhỏ)

Bốn tên này đi đầu thế này ? (nói to) Hỏi gì ?

MỘT TÊN ĐẦU BẾP

Có phải nhà cụ Quý đây không, cô ?

PHI-NGA

Phải.... Hỏi làm gì ?

MỘT TÊN ĐẦU BẾP (nhìn Phi-Nga ra ý ngạc nhiên)

Ông Hai đảng kia bảo chúng tôi đến làm cỗ đây.

TIÊU-LANG (cau mày)

Cỗ cái gì ?

TÊN ĐẦU BẾP

Cỗ cưới, chứ gì ?

TIÊU-LANG (cáu)

Không.....

PHI-NGA (Nói nhỏ)

Cậu cứ lễ yên (nói to). Phải, vào đi ! (bọn đầu bếp vào)

KỊCH XII

TIÊU-LANG PHI-NGA NHỎ QUAY

TIÊU-LANG

Cho nó vào làm gì ? Đuổi cổ nó đi có được không ?

PHI-NGA

Cậu đừng làm thế.....

NHỎ QUAY

Cứ để vào càng hay !

TIÊU-LANG

Cái gì mà y ?

NHỎ QUAY

Ta nhận việc mà đừng kể..... Cậu để con vào giả làm phụ bếp, nghe động tĩnh làm sao ?

TIÊU-LANG

Ừ, mà giúp cho thành công nhé ! Mợ cho phép nó vào.

PHI-NGA

Vâng..... Anh cứ vào. (nhỏ Quay vào)

KỊCH XIII

TIÊU-LANG, PHI-NGA

TIÊU-LANG

Không, thằng này nó khá lắm mợ à. Ông tôi nuôi nó từ lúc nó còn để trộm, coi như người nhà vậy, mà nó cũng là đứa có nghĩa. Tôi tin cậy nó lắm.

PHI-NGA

Vâng.

TIÊU-LANG

Mợ có điều gì cứ bảo nó, nó ranh lắm. Thế nào cũng được vừa ý.

PHI-NGA

Vâng.

TIÊU-LANG

Có phải không ? Ông nhà nhận nhời cho thì có đầu đến nỗi phải nhọc lòng thế này nhỉ ?

PHI-NGA

Em không ngờ.

TIÊU-LANG

Tôi cũng không ngờ.

PHI-NGA

Ai ngờ đầu đến nông nỗi nước này !

TIÊU-LANG.

Tôi cũng không hay rằng chắc mười mười rồi mà phải phân chia đôi ngã.

PHI-NGA (*giở khóc*)

Em khổ tâm lắm cậu ạ.

TIÊU-LANG

Tôi cũng như dao cắt ruột. Bởi vì đâu ? giờ ơi !

PHI-NGA

Chẳng qua cái số phận em hẩm hiu, cho nên phải chịu nhiều nỗi đắng cay.

TIÊU-LANG

Chỉ vì ông vụng sử mà đến nỗi bao nhiêu người điều đứng trảm chiều.

PHI-NGA

Thực là từ bé đến bây giờ chưa biết cái gì là cái sung sướng cả.

TIÊU-LANG

Nào biết đâu ? giờ già kia sao nữa ! Nhưng dù thế nào mặc lòng, tôi xin thề với mẹ rằng chỉ nhất tâm với mẹ mà thôi.

PHI-NGA

Em cũng xin thề với cậu rằng : ngoài cậu ra em không chịu lấy ai.... Có ép, em xin một chết mà thôi.

TIÊU-LANG

Thôi thì chuyện đã như vậy, ta cứ cầm lòng rồi liệu mà xử vậy.

PHI-NGA

Em như cá trong chậu rồi. Cậu mau mau ra tay cứu lấy em.

TIÊU-LANG

Tôi thề với mẹ xin hết lòng, không thì chỉ có cái chết mà thôi. Nhưng xin mẹ cứ gìn vàng giữ ngọc cho tôi yên dạ.

PHI-NGA

Em xin vâng, nhưng xin cậu mau mau lên nhé cậu nhé !

TIÊU-LANG

Tôi liệu ngoài, còn muôn sự tôi đã phó thác cho thằng Quay. Mẹ có việc gì xin cứ hỏi nó.

PHI-NGA

Nhưng em lo rằng không ăn thua gì, cậu ạ !

TIÊU-LANG

Mợ không nên ngã lòng. Mợ đừng lo nghĩ gì. Tôi quyết được, tôi mới nghe.

PHI-NGA

Em trông cậy vào cậu đó.

TIÊU-LANG

Tôi cũng trông vào cái tấm chung tình của mợ. Thôi mợ vào đi nghỉ kéo mệt..... Kính mợ.....

PHI-NGA

Thế thì liệu cho chóng nhé (quay vào).

TIÊU-LANG (trông theo, lắc đầu thở dài).

HẠ MÀN

Hết hồi thư hai

HỘI THỨ BA

LÃO QUÝ -- HAI HÀO -- TIÊU-LANG

NHỎ QUAY -- BỐN TÊN BẾP

KỊCH I

LÃO QUÝ, NHỎ QUAY, BỐN TÊN BẾP

Mở màn lên thấy bốn tên bếp đứng giữa sân khấu, quay mặt vào nhà lão Quý mà thở — Lão Quý thì đứng trước cửa, tay cầm thanh củi, bên cạnh có nhỏ Quay.

LÃO QUÝ (cầm thanh củi chỉ vào bốn tên bếp)

Bước ngay ! Ai bảo chúng bay cầm giao phay bầu vào nhà tao !

MỘT TÊN BẾP

Ừ, ừ ! rõ diên !

MỘT TÊN KHÁC

Nấu cô không có giao thì lấy tay ra mà làm à ?

LÃO QUÝ

Ừ ! thế, ai cho chúng bay mắt trước mắt sau lục lợi moi móc, hử ?

MỘT TÊN BẾP

Thế không cho người ta tìm đóm củi, nấu à ?

MỘT TÊN KHÁC

Không lăm lét trông người ta sao biết người ta trông !

LÃO QUÝ

Không lòi thòi, bước ngay ! không có thì chúng bay rừ xương !

MỘT TÊN BẾP

Ừ, ừ (lừm).

MỘT TÊN KHÁC

Này bảo cho mà biết ! Không có ông ấy bảo thì đây không ai thêm vào nhà cho bần chán !

LÃO QUÝ (cầm củ sắn lại)

À ! giỏi !

NHỎ QUAY (nhắm Lão Quý, can)

Thôi, cụ ạ !

BỐN TÊN BẾP (ngay lúc ấy lùi mà kêu)

Ồi làng nước ơi ! Ồi ông đội ơi !

NHỎ QUAY (nói với 4 tên bếp)

Thôi, 4 anh kia, thôi nào ! (nói với Lão Quý) Thôi con xin cụ.

LÃO QUÝ

Bước ! bước thẳng !

MỘT TÊN BẾP

Đây không ai thêm vào ! Giả sông, giả đây !

LÃO QUÝ

Giả chúng bay mấy cái gậy !

MỘT TÊN BẾP KHÁC

Anh em không cần gì lời thôi, cứ sẵn lại cho nó một mẻ !

LÃO QUÝ (vùng chạy ra, Nhỏ Quay theo)

Đây, chúng bay cho một mẻ đi !

BỐN TÊN BẾP (vừa chạy vừa kêu)

Ồi làng nước ơi ! Ồi ông cập-tên ơi ! nó giết tôi đây ! ... (chạy đi).

LÃO QUÝ (quay lại lăm bầm)

Ông đã bảo mà !

KỊCH II

LÃO QUÝ NHỎ QUAY

NHỎ QUAY

Thôi, con xin cụ. Làm gì cho nhọc !

LÃO QUÝ

Rõ quân đâu mà có quân thế !

NHỎ QUAY

Thôi, cụ ạ ! Đánh chúng nó như đánh kẻ tôi tớ, có làm gì ?

LÃO QUÝ

Gớm ! thực là đầu trộm đuôi cướp. Mắt sắc như giao câu.

NHỎ QUAY

Ấy, con đã bảo chúng nó : “Làm cứ việc mà làm ; nhà lạ đừng mắt trước mắt sau”. Thế mà nó không nghe.

LÃO QUÝ

Lục lợi moi móc, bảo lại còn cứng cổ bạng ! Nào xem nào ?

NHỎ QUAY

Thôi cụ ạ, xin mời cụ về.

LÃO QUÝ

Còn anh nữa, bước nốt đi !

NHỎ QUAY (*cười nhạt*)

Con có dám như chúng nó đâu, cụ để con vào làm giúp.

LÃO QUÝ

Tôi không khiến anh, anh ạ ! Anh đừng tán nữa !

NHỎ QUAY

Khốn nạn ! Thì cụ cho con vào làm nốt cổ đi chứ !

LÃO QUÝ

Tôi không cần, anh bước đi cho rảnh mắt !

NHỎ QUAY

Ồ hay ! con.....

LÃO QUÝ

Con cái con khỉ, bước đi !

NHỎ QUAY (*cười*)

Kìa, cụ !

LÃO QUÝ

Cụ cái con mèo ! Cút. (*bước vào rồi lại quay ngay ra*)
À mà này, anh kia !

NHỎ QUAY

Dạ..... (*chạy lại*) Cụ bảo gì ?

LÃO QUÝ (*túm lấy*)

Anh có cầm gì đấy không ?

NHỎ QUAY

Khốn nạn ! Thì con dám cầm gì ?

LÃO QUÝ

Đưa tay xem nào ?

NHỎ QUAY

Đây (*đưa tay phải*).

LÃO QUÝ

Tay kia !

NHỎ QUAY

Đây (*đưa tay trái*).

LÃO QUÝ

Còn tay nữa.

NHỎ QUAY (*cười ngật ngheo*)

Khô ! Thì còn tay nào nữa ! (*giơ một chân lên*) Thì đây vậy.

LÃO QUÝ

Đưa cả hai tay đây.

NHỎ QUAY (*chia hai tay ra*)

Đây...

LÃO QUÝ

Anh không lấy gì đấy chứ ?

NHỎ QUAY

Đây, thì cụ xem.

LÃO QUÝ (*nấn lưng*)

Cái gì đây !

NHỎ QUAY

Cái mũi thắt lưng đấy mà !

LÃO QUÝ

Cũng đưa đây xem !

NHỎ QUAY (*vén áo lên*)

Đây.

LÃO QUÝ (*nắn từng tí*)

Gớm ! Lại thắt lưng lụa kia đây !... Này thôi, không lòi
thôi, có lấy gì, giả đây ?

NHỎ QUAY

Khốn nạn thì cụ xem đấy, lại không biết ư ?

LÃO QUÝ

Thôi anh đừng đồng nữa ! Chặt khăn, xem nào !

NHỎ QUAY (*chặt khăn rù*)

Thì đây !

LÃO QUÝ

Rũ tóc xem nào ?

NHỎ QUAY (*rũ tóc*)

Đây !

LÃO QUÝ (*móc vào hai túi áo cánh*
Nhỏ Quay không thấy gì)

Thì rũ áo xem nào !

NHỎ QUAY

Đây ! (*rũ áo*)

LÃO QUÝ

Quay lưng xem nào !

NHỎ-QUAY (*quay lưng*)

Đây !

LÃO-QUÝ (*xem, nắn từng tí*)

Thôi được, cắt đi (*vào đóng cửa*).

(*tiếng cười*)

KỊCH III

NHỎ-QUAY một mình.

NHỎ QUAY

Gớm sao giờ lại sinh ra những người như thế? Chưa sơn lăm là keo! . . . Được, ta có phép làm liềng siêng cho mà xem! . . . Giờ quả báo! Lúc nãy đi quên không khép cửa buồng, mình vào thấy chỗ chân giường có đất đào, trên trện hòn gạch. Mình bụng bảo dạ « Anh này lại chôn của dâu đây! . . . » Quả nhiên như thế. Mình vừa ra khỏi anh ta hấp tấp chạy về. Mình ròm khe cửa. Anh ta chạy hớn-ha hớn-hở vào, bới ra, mình coi, thấy có một cái lọ. Chắc lọ tiền bạc gì đấy. Rắp mưu lấy cho rồi, thì nó ra nó đuổi đánh bốp. Mình theo ra tưởng tán cho nó xuôi lòng rồi vào! Ai ngờ nó lại đuổi mình! . . . Nhưng mà được! Ta về ta bảo cho cậu ta biết, rồi ta lập kế lấy cho được cho mà xem, cho biết tay ông Quay! . . . Mà kia lũ kia lại đến! . . . Lại dàu có cả Hai Hào. Mình thử ra phá dám xem sao (đi lại vài bước gặp lũ bếp với Hai Hào).

KỊCH IV

NHỎ QUAY — HAI HÀO — BỐN TÊN BẾP.

NHỎ-QUAY (gật chào 4 tên bếp)

Các anh đây à?

MỘT TÊN BẾP

Kìa, tưởng còn ở trong ấy!

NHỎ QUAY (cười)

Ở làm gì?

TÊN BẾP KHÁC

Thôi! lại bị mấy roi rồi!

TÊN BẾP KHÁC

Tán nữa!

NHỎ QUAY (cười, đi lại Hai Hào)

Lạy cụ ạ!

HAI HÀO

Phải, anh!

NHỎ QUAY

Con nghe nói cụ có việc vui mừng...

HAI HÀO

Phải, thế làm sao?

NHỎ QUAY

Không, con muốn thưa cụ một chuyện rất kín.

HAI HÀO (*phát bản*)

Chuyện gì? Ai quen thuộc gì anh mà chuyện, rõ khéo!

NHỎ QUAY

Con đây mà, cụ... là người nhà cậu Tiểu-Lang, thông-phán tòa sứ.

HAI HÀO

Thông với ngoáy gì, ai quen mà lời thôi? Rõ buồn cười!

NHỎ QUAY

Con xin cụ nghe con... cụ không nên...

HAI HÀO

Không nên cái gì? Rõ khéo lời thôi (*bảo mấy tên bếp đang ngăn người ra nghe*). Các anh gõ cửa mà vào đi (*một tên bếp gõ cửa*).

NHỎ QUAY

Thế nào! Cụ này, con xin nói đầu đuôi!

HAI HÀO

Rõ anh này mới dai chữ! Đầu đuôi? Không nghe. (*lúc ấy cửa mở thấy lão Quý, Hai Hào chạy lại*)

NHỎ QUAY (*nói nhỏ*)

Lại anh này nữa! Ta thử đứng một chỗ nghe xem (*nấp ngoài sân khấu*).

KỊCH V

HAI HÀO — LÃO QUÝ — NHỎ QUAY — BỐN TÊN BẾP.

HAI HÀO

Lạy Cụ! Con có bảo mấy tên này đến, sao cụ lại không cho chúng nó làm?

LÃO QUÝ

(*đứng trong cửa hai tay như thu thu cái gì*).

Không, tôi nói bác nghe. Tôi có cấm chúng nó đâu, nhưng chúng nó cứ lượn ra lượn vào

BỐN TÊN BẾP

Ai lượn ?

HAI HÀO

Chắc ! Các anh này !

LÃO QUÝ

Nó cứ đứng đĩnh, nên tôi tức mình mà mắng chúng nó..

BỐN TÊN BẾP

Nào ai đứng đĩnh. Tự nhiên ở đâu về, vào lấy củi tạ phang người ta túi bụi...

HAI HÀO

Rõ các anh này ! Bỗng dưng mà cụ ấy lại đánh, nói khó nghe lắm ! . . .

LÃO QUÝ

Các anh lại còn già hòng phải không ? Cứ đứng đĩnh, sớm rửa cửa Tôi mắng, thế là các anh ấy đi . . .

MỘT TÊN BẾP

Rõ

TÊN KHÁC

Khéo treo hòng chữa !

TÊN KHÁC

Trối ngay được !

TÊN KHÁC

Nói không, chết đừng nhắm mắt nhé !

HAI HÀO

Thôi ! các anh nào !

LÃO QUÝ

Đấy ! ông xem.

HAI HÀO

Thôi, con xin cụ (*bảo lũ bếp*), Thôi, vào đi !

MỘT TÊN BẾP

Vào để người ta đánh tôi à ?

HAI HÀO

Đã bảo, các anh này nói mới thôi chứ ! Cụ cho ~~chúng~~ nó vào.

LÃO QUÝ

Đây ! . . .

HAI HÀO

Thôi vào đi mà !

MỘT TÊN BẾP (*ngập ngừng*)

Không vào thì ông không nghe . . .

HAI HÀO

Thì cứ vào đi.

LÃO QUÝ (*ngọt*)

Thôi, vào đi mà phải cho nhanh nhẩu đấy !

MỘT TÊN BẾP

Được, hê mà lần này thôi ! . . .

(4 tên cùng vào)

KỊCH VI

LÃO QUÝ, HAI HÀO, NHỎ QUAY (*nấp*)

LÃO QUÝ (*cười*)

Ông thử cho lão nhè !

HAI HÀO

Cụ dạy, có làm gì cái ấy !

LÃO QUÝ

Chúng nó tề lăm kia !

HAI HÀO

Phải con đã biết. Chúng nó cứ côm chùa mùa tối ngày. Chẳng đánh, chẳng được.

LÃO QUÝ (*nói dài tiếng*)

Vâng.

HAI HÀO

Con đang bận, thấy chúng nó chạy vào, bảo cụ đuổi, chúng nó không làm nữa . . .

LÃO QUÝ

Ấy ! đấy ! rõ !

HAI HÀO

Con rất mình... Nếu thế thì nhờ việc... Người nhà sai đi chợ cả, chẳng có ai nên phải đến . . .

LÃO QUÝ

Rõ ! Lão làm cho ông phải bực mình (cười).

HAI HÀO

Không ! có làm gì ? . . . Thôi con xin phép cụ về, không có lại không chạy việc . . .

LÃO QUÝ

Lão không dám !

HAI HÀO (vội)

Lay cụ !

LÃO QUÝ

Tôi không dám !

KỊCH VII

LÃO QUÝ. — NHỎ QUAY

LÃO QUÝ (ra, hai tay thủ bọc nhìn trước nhìn sau)

Thôi thế là rảnh. Rõ hủ vía ! mình tưởng chúng nó đã khuôn đi mất rồi . . . Ra hãy còn ! nào xem lại nào (giở lọ vàng trong người ra).

NHỎ QUAY (nhìn, cười thầm, nói nhỏ)

A ! gồm chữa !

LÃO QUÝ

Thần tài nhà mình còn vượng ! Quên không khóa cửa mà không mất. (nhìn vào lọ) Vẫn thế. . . Nhưng để nhà chẳng chắc gì. Hôm nay người ra người vào nhiều. Ai biết bụng ai thế nào ? Có cửa phải giữ . . . Ta chỉ nên mang chôn

vào trong cái miếu kia là xong . . . Miếu nghe như thiêng, chẳng ai dám mó đến . . . Thôi, lạy các ông các bà, thánh mẫu, thánh hoàng, ủng-hộ cho đệ-tử. Hề quản nào gian xin cứ vật chết tươi trước miếu. Đệ-tử xin thờ trọn đời !

(Lại cho vào bọc mang đi.)

KỊCH VIII

NHỎ QUAY

NHỎ QUAY (*ở chỗ nấp vào sân khấu cười ngặt*)

A-di-đà-phật ! Ở đời này phàm đã tham thì thâm. Khôn lắm dại nhiều . . . Dấu dầu hờ đuôi. Cứ để trong nhà, ai biết đâu ? Mang ra cửa mà xem vàng ! mà lại lỗ-mãng, ruột gan phơi cả ra ! Nhưng cũng là giới cho ta thành công. Ta chạy con đường tắt, đợi nó chôn rồi ta vào ta khoắng mang về cho cậu ta... Không được cái nọ được cái kia !

(*sửng cười sờ tay !*)

KỊCH IX.

NHỎ QUAY TIÊU-LANG.

TIÊU-LANG (*đến, nhỏ Quay không biết*).

Cái thằng này! mày điên hay làm sao mà lắm nhảm múa may lên thế ? Sao lại ra đây ?

NHỎ QUAY (*quay lại*)

Kìa cậu, con sừng quá, cậu ạ !

TIÊU-LANG

Cái gì thế mày !

NHỎ QUAY

Thành công rồi, cậu ạ.

TIÊU-LANG (*vội vã hỏi*)

Thế nào, mợ ấy bằng lòng . . .

NHỎ QUAY

Không . . .

TIÊU-LANG (*vội vã hỏi*)

Hai Hào thôi....

NHỎ QUAY

Không. . . con bảo nó, nó không nghe. . .

TIÊU-LANG

Thế thì thành công gì?

NHỎ QUAY

Ấy cậu đừng vội nóng. . . Vừa mới rồi lão Quý mang
lộ đầy những vàng ra. . .

TIÊU-LANG

Thế à?

NHỎ QUAY

Vâng. . . anh ta mang đi chôn ở trong miếu Bà-Cô đằng
kia. . . Con định nó đi khỏi con lén vào lấy đưa cậu.

TIÊU-LANG

Làm gì?

NHỎ QUAY

Ấy, cậu nhầm - Thằng lão ấy nó giấu ngấm. Cậu lấy
cho nó khổ một mẻ, chẳng được cái nó được cái kia.

TIÊU-LANG

Thì làm gì. . .

NHỎ QUAY

Ấy, không! Thằng cha ấy ham của, thấy của là tối mắt
lại. Cậu lấy mà làm tiền cười, nó thấy nhiều tiền tất nó
gả cho cậu. . . Gậy ông đập lưng ông, chẳng thú à. . .

TIÊU-LANG

Ừ, cũng hay! Nhưng phải liệu cho khéo nhé!

NHỎ QUAY

Vâng.

TIÊU-LANG

Mà về ngay nhé!

NHỎ QUAY

Vâng.

TIÊU-LANG

Thôi, cố giúp cậu cho thành công. . . . Cậu trông vào
con đấy.

NHỎ QUAY

Vâng, con xin hết lòng. . . Con đi nhé?

TIÊU-LANG

Ừ, mau về nhé!

NHỎ QUAY

Vâng.

(Vội vã đi)

KỊCH X.

TIÊU-LANG (một mình)

TIÊU-LANG

Nó nói cũng có nhẽ. . . Minh lấy của ruộng đập vào bờ. Minh lại nhờ người đến nói, cả Lương chẳng hạn, lấy tiền mà giấy lão. . . Lão ham của tất lại nhận nơi mình. Cười rồi, ván đã đóng thuyền, còn làm gì, cốt lấy Phi-Nga được thì thôi. Nhưng không biết có ăn thua không? . . . Thôi lạy giới, lạy đất, có phải duyên kiếp, xin giới phù hộ cho chúng tôi. . . Lạy ông Nguyệt trăm ván lạy, xin người chứng giám cho. . . Mà không biết Phi-Nga làm sao? . . . Quên không hỏi nó. . . Nhưng lại vách mạch rừng, truyện lắm chẳng tiện. Đi về đợi nó xem sao đã.

(Lưng thưng đi nhìn vào cửa)

MÀN HẠ DẦN DẦN XUỐNG

Hết hồi thứ ba.

Vai nhét (ra) Kìa còn lính, còn lương
mà không vái chào?
Lính (giật mình) Ồo Kì... Kì... a vâng
hỏi.

HỒI THỨ TƯ

LÃO QUÝ, VÚ NHÈ, TIÊU-LANG, PHI-NGA
CẢ LƯỢNG, NHỎ QUAY.

KỊCH I.

VÚ NHÈ (một mình)

VÚ NHÈ (tay cầm chổi)

Gớm! vừa mới quét buồng tay. . . trể phải gió nó cứ đến nó quay nó đảo rồi thì bánh trái, lại bừa rã thế!.. Rõ khổ quá! Không biết con cái ông bà nào mà tệ đến thế!? (quét). Quét với rợn, lại còn trong nhà cũng bừa bãi, lát nữa họ đã đến rồi, oải thần vì ra mà không biết có kịp không?.. Rõ cười với xin! có khác gì người mua con lợn?.. Vừa mới thấy dạm mặt hôm nào, hôm nay dùng một cái đĩa tiêu lễ, có nhẽ mai cười chắc!! mà có vẻ gì hòa hảo, vui đâu! Ông lão thì cứ bụi tóc củ hành chạy ra chạy vào, rồi thì đi đâu mất. . . Còn cô dâu thì cứ khóc, mắt đỏ hoe mà xưng bằng quả nhót. . . Tội nghiệp! cũng thì là con gái...Ấn hồi rồi, nay mai đã phải làm bà Hai...Tiếng thế mà có ra gì! Chồng với con! có khác gì bố đẻ với con út!.. Nhưng làm thế nào? Bố thì gàn chẳng ra gàn, giờ chẳng ra giờ, bắt lấy cho được!.. Cô ấy bảo cưới xong về đến nhà chồng là cô ấy tự tử! . . . Tội nghiệp! . . . (thở dài) còn thân ta, không biết thế nào đây! cưới cô ấy rồi, mình đi đâu? Có cô ấy thì mình ở được, cô ấy đi lấy chồng thì ở với cái lão ấy chẳng làm sao mà kham được.. Rõ khổ!.. Nào có lấy cậu Tiêu-Lang thì bảo ầu là sang làm bên ấy! (thở dài) Thôi, để xem sao vậy. . . Quét rợn xong phải giờ ý mới được... (kể truyện) Thân ta, ta phải lo ầu, miệng hùm nọc rắn ở đâu chốn này... Nghều ngao cho đỡ buồn... Quét đi mới được, không có khộm già về lại ôm tôi cả lên.

(Quét)

KỊCH II.

VÚ NHÈ, TIÊU-LANG

TIÊU-LANG

Quái! Không biết cái thằng ấy... nó làm gì mà mãi không thấy về?... Hay lại c.uyện không xong rồi? — (trông thấy vú Nhè) Kia! n. già!

VÚ NHÈ (ngẩng lên)

Cậu!

TIÊU-LANG

U có thấy thằng Quay qua đây không!

VÚ NHÈ

Thưa cậu không... Lúc nầy ông con đuổi lũ bếp, anh ấy cũng đi. Lũ bếp lại lại mà không thấy c. anh ấy. Họ đang c. với bàn bừa cả trong nhà. Tôi quét tước mãi mà chưa xong.

TIÊU-LANG (cười nhạt)

Thế à?... Thế m. làm gì?

VÚ NHÈ

Cô con chỉ việc ngồi khóc.... Thế n. cậu tỉnh làm sao?

TIÊU-LANG

Cũng hơi khó, u ạ! Tôi ng. nát cả ruột mà chẳng được kể chi. C. thằng Quay nó giúp, thì không biết nó đi đ. nào..... Nóng ruột tôi đi tìm nó đây.

VÚ NHÈ

Cậu nên liệu mau mau lên m. được cậu ạ, kéo mà v. đã đóng thuyền thì còn làm gì?

TIÊU-LANG

Phải, tôi cũng nghĩ thế, nhưng bây giờ thì thực là vô k. khả thi.....

VÚ NHÈ

Ấy chết! Thế cậu đành chịu à?

TIÊU-LANG

Không! nhưng u liêu an-ủy cô, đừng để cô khóc lóc mãi.
U bảo cô cứ yên tâm: tôi thế nào cũng làm cho được
mới nghe.....

VU NHÈ

Cậu phải mau mau lên cậu ạ.....

TIÊU-LANG

Ừ.....

VU NHÈ

Anh Quay có nói nhỏ với con rằng: cậu định mang cô
con ra tỉnh trốn.

TIÊU-LANG

Phải, tôi loan thê, nhưng không biết cô có thuận không?
U thử giở hộ xem.....

VU NHÈ

Còn phải giở gì nữa? Cô con đã.....

TIÊU-LANG (đổi vế)

Làm sao? Thê, cô đi.....

(Bỗng thấy tiếng kêu: Ồi làng nước ơi! Ồi giời đất ơi!
Tôi chết mất rồi! Tiêu-Lang và Vũ Nhè ngạc nhiên quay lại).

TIÊU-LANG

Quái! Cái gì thế?

VU NHÈ

Hình như tiếng ông con ấy!

KỊCH III

TIÊU-LANG -- VU NHÈ -- LÃO QUÝ

(Tiêu-Lang nghe rõ, lùi ra, nhưng lão Quý đã ra đến sân
khẩu)

LÃO QUÝ

(Đầu tóc rũ-rơi, áo quần tả-tơi, chạy, ngã, đập đầu, đập
tai, lại lóp-ngóp giậy).

Ồi giời đất ơi! Nó giết tôi rồi! Tôi chết mất rồi! Thê
này thì tôi sống làm sao cho được! Giời ơi là giời! Ồi

ông cả bà nhón ơ ! Nó trốn đầu ! Ông bà nào làm phúc
bảo tôi ! Nó đây rồi ! (*chạy lại túm lấy Vũ Nhè và Tiểu-
Lang, rồi ngã ra*).

Mày làm hại tao.....

VŨ NHÈ và TIÊU-LANG

Ồ hay ! Cái gì thế này !

LÃO QUÝ

(*Tay vẫn túm lấy áo Vũ Nhè và Tiểu-Lang mà nằm rầy
dành-dạch*).

Mày làm hại tao ! Mày giết tao !

TIÊU-LANG

Ồ hay ! Hại cái gì ! Buông ra nào ! Ồ !....

VŨ NHÈ

Kìa ! rõ ông ! Tôi làm gì ?

LÃO QUÝ (*vừa lóp-ngóp giầy vừa nói*)

Mày âm mưu mày giết tao ! Thế này thì tao còn sống
làm sao !

TIÊU-LANG

Ồ hay ! âm mưu cái gì ?

LÃO QUÝ

Mày giả tao đây ! Mày giả tao đây (*hỗn-hển*)

TIÊU-LANG

Ồ hay ! giả gì ?

VŨ NHÈ

Ồ kìa, ~~giả~~ gì ?

LÃO QUÝ

Mày mang nó đi đâu ? (*gào lên*) Mày mang nó đi đâu, hở ?

TIÊU-LANG

Nào ai mang ?

LÃO QUÝ

Ồi giời cao đất dầy ơ ! Mày làm khổ tao !

TIÊU-LANG

Rồ mới buồn cười..... Thì thử vào xem nào..... Kìa vũ nhè (*quát*) sao không nói lên !

VŨ NHÈ

Ồ hay ! ông này, cò ấy vẫn còn trong nhà mà !

LÃO QUÝ

Mày giấu dàu ? mày giấu dàu ! ông mang lên huyện.....
Giời ơi là đời ! Nó hại tôi ! (*lời hai người*)

TIÊU-LANG, VŨ NHÈ

Ồ hay ! kia !

KỊCH IV

LÃO QUÝ — TIÊU-LANG — VŨ NHÈ — PHI-NGA

PHI-NGA (*chạy vội ra, vẫn tóc không, sáo lăm*)
Cái gì thế ? Cái gì thế ?

TIÊU-LANG, VŨ NHÈ (*vừa chùn lại vừa nói*)
Thì kia kia !

LÃO QUÝ

Mày lấy của tao ! Mày lấy của (*quát*) tao.

PHI-NGA (*ra gờ cho hai người*)
Lấy gì ? Lấy gì ?

LÃO QUÝ (*hình như dằn tỉnh*)
Nó lấy mất rồi ! Nó ăn trộm mất rồi !

hở thớ PHI-NGA
Ăn trộm gì ? Cha thử buông ra xem nào ?

LÃO QUÝ

Mất lọ vàng rồi ! (*Phi-Nga gờ ra được*) Thế này thì
tôi chết mất.

VŨ NHÈ, TIÊU-LANG

À! Nhưng ai lấy ?

LÃO QUÝ

Tôi ăn nhin để dành, nó ăn không của tôi (*lại sò lại*).

PHI-NGA (*dừng chân*)

Thì thầy hãy trông lại ! vù Nhè, cậu ấy đẩy mà ! Nào ai lấy.....

LÃO QUÝ (*trừng mắt nhìn*)

Giời ơi ! tôi mẹ..... (*khóc*) Thầy chết mất con ạ ! Giời ơi là giời ơi ! có lấy của tôi (*đập đầu đập tai*). Mày lấy của tao..... Nó thành tinh thành thần, xanh đỏ mỡ, cắn chết mày (*khóc vật vờ*)

TIÊU-LANG (*nói nhỏ*)

Không biết có phải thằng ranh ấy không (*nói to*) Thôi, cụ im xem nào !

PHI-NGA

Thì thầy hãy định thần lại xem !

LÃO QUÝ

Ồi thiên địa ơi - Thế này thì tôi còn sống làm gì ?... (*chạy lại toan đập đầu vào cửa để chết, Phi-Nga, vù Nhè, Tiêu-Lang ba người giữ*).

PHI-NGA

Thế thì lọ vàng nào, ở đâu ?

LÃO QUÝ

Ở đằng kia kia, ở cái miếu kia kia ! Nó ăn trộm của tôi !

PHI-NGA

Thì mất bao giờ ?

LÃO QUÝ

Tôi chòn vừa mới rồi... quay về, không yên tâm, quay lại thì mất... (*khóc*) Ồi giời ơi là giời ơi !...

TIÊU-LANG

Thôi, cụ cứ yên, con xin tìm giúp cụ...

LÃO QUÝ

Vàng..... ồng..... cứu..... con !.....

PHI-NGA

Thầy làm gì thế ? Cứ yên xem làm sao đã nào !

VÙ NHÈ

Thì ông hãy tỉnh đi có được không ?

TIÊU-LANG

Cụ cứ yên, để con làm giấy tìm giúp, thuê mặt thăm giò...

LÃO QUÝ (vừa khóc vừa nói)

Ông.... giúp.... con.... giò ời là giò ời !....

TIÊU-LANG

Thôi, mời cụ cứ vào... U già đưa cụ vào (vú già xách nách lão Quý kéo vào, Phi-Nga muốn theo, Tiêu-Lang đưa mắt, Phi-Nga đứng lại. Trong khi đó, lão Quý vẫn lảm nhảm kêu : ời giò ời là dất ời ! Khổ thân tôi !)

PHI-NGA

U đưa ông vào... lấy nước rửa tay... Khổ sở, đầu tóc quần áo lấm như chôn như vùi !...

KỊCH V

TIÊU-LANG PHI-NGA

PHI-NGA

Rõ thảm hại quá ! Em ngượng lắm, cậu ạ !

TIÊU-LANG

Mợ nói dở lắm ! Có gì mà ngượng ?

PHI-NGA

Đây, cậu coi đồ mà coi ? Khổ thân em quá ! (lau mắt)

TIÊU-LANG

Sao mợ lảm thần thế ?...

PHI-NGA (giọng như muốn khóc)

Cậu đã vậy, người ta thì sao ? Rõ điều đứng quá !

TIÊU-LANG

Mợ rõ buồn cười chứ ? Có gì mà điều đứng ? Mà làm sao mà tả tôi thế kia ? (cười cho Phi-Nga khà).)

PHI-NGA

Tôi đang âm thầm một mình, nghe tiếng kêu vội chạy ra..

TIÊU-LANG

Ài ngờ ông nhà lại có cửa chim ! ... Không trách nhời thiên hạ nói không sai...

PHI-NGA

Em cũng không biết...

TIÊU-LANG

Cũng là một dịp hay !

PHI-NGA

Làm sao cậu ?

TIÊU-LANG

Có nhẽ thằng Quay nó lấy đấy !

PHI-NGA

Thế thực không ! cậu bảo nó...

TIÊU-LANG

Ấy cứ để tôi liệu...

PHI-NGA

Thế nào cậu ?

TIÊU-LANG

Nhưng mợ phải khéo mới được.

PHI-NGA

Thế nào ? Gớm, cậu cứ thủng thỉnh mãi !...

TIÊU-LANG

Thì để tôi nói đã nào ! Nếu ~~thằng~~ Quay bắt được tôi sẽ bảo nó giả... Tôi giả cách tâm nã giúp. Ông nhà ta lấy lại được của, hấn khải sảng trong lòng, ta sẽ nói lại, thế là thành công !..

PHI-NGA

Ừ nhỉ ! Nhưng em e lắm cậu ạ, vì thầy em có như người ta...

TIÊU-LANG

Được, mợ ạ. Nhưng mợ liệu nhờ an ủy ông, nói khéo để ông có lòng mến tôi đã. Tôi sẽ liệu làm cho ông phải nhận nhời.

PHI-NGA

Vâng, thì cậu làm thế nào thì làm... Nhưng bảo nó giả thực nhé !

TIÊU-LANG

Không, thằng Quay nó khá, nó không dám lấy dầu...
Có phải duyên giờ thì tất thế nào cũng xong...

PHI-NGA

Trăm sự nhờ cậu đấy. Đừng để thầy em sầu, không nên.

TIÊU-LANG

Mợ lại còn không tin nhờ tôi?... C

PHI-NGA (vội vã)

Thôi, em vào nhé? Kẻo thầy em không có người trông nom.

TIÊU-LANG

Vâng. Nhưng nhờ nhé! Liệu nói khéo mới được. Không muốn nói thì bảo nhỏ u già.

PHI-NGA

Vâng. Thôi, kính cậu (vội vã vào).

KỊCH VI

TIÊU-LANG (một mình.)

TIÊU-LANG (nhìn Phi-Nga vào một cách luyến ái rồi nói)

Không biết có phải nó không? Mà mãi không thấy tăm hơi gì, thằng ranh ấy thế? (Ngưng mắt lên giờ, hai tay chấp lại). Thôi, lạy giờ lạy đất, phù hộ tôi cho thành công. Có phải nó lấy được, ta ra ~~tỉnh đón mẹ ta về~~ bảo cả bà. Cả Lượng nữa, đến nhà lão Quý bắt lão viết tờ cam đoan. Thế là xong cả. Nhưng ngộ lão ấy nó được của nó lại ăn nhờ thì làm thế nào? Thôi, được, ta đã có cách... đợi thằng ranh về xem đã (chợt nhìn về phía cái miếu). Thôi! dich thị! nó kia rồi! Ồi chà! thằng mảnh chạy! Rõ thằng khi! Rõ thằng khi! Chưa chi đã nhăn nhó (nói to). Thế nào?

ông u ta
vén

KỊCH VII

TIÊU-LANG. NHỎ QUAY

TIÊU-LANG

Thế nào, mày, Quay?

NHỎ QUAY (thở hồn hển, tay thủ cái lọ trong áo chạy vội lại)

Đầy rồi... Cậu ạ... (vẻ vui, mừng)

TIÊU-LANG

Thì hãy thử đi đã . . .

† NHỎ QUAY (mở cái áo cho xem, vừa cười vừa nói)
Đây này . . . Đây này . . . Gớm ! . . . Nhọc !

TIÊU-LANG (cười)

Thằng mạnh ! thằng mạnh, rõ thiên-tinh địa-quy.

NHỎ QUAY

Câu tinh đã làm thì làm đến nơi chứ !

TIÊU-LANG

(vừa cười vừa mân 'mó cái lọ trong áo nhỏ Quay).

Tao cũng chịu cho mày ! Làm thế nào mà lấy được thế ?

NHỎ QUAY

Ấy . . .

TIÊU-LANG

Sẽ chứ mày. Hắn đã về đây, vừa mới khóc lóc om sòm.

NHỎ QUAY

Thế à ! Con tưởng nó đi đâu... Nó hẳn chứ con vô số...

TIÊU-LANG (mím mím cười)

Không . . . thế nào này ?

NHỎ QUAY (nói nhỏ)

Ấy lúc bấy giờ con theo hũ chú. Chú bé lọ vào miếu. Con chạy tắt nấp vào một chỗ. Chú ra, con vào, bới thấy ngay ! Chạy ra thì chú lại bỏ đồ dăng xa lại. Con vội chèo lên cây đa ngồi ẩn. Cây đa bum-tùm, không có thì chết... Chú sắp ngửa vào. Ra ngay mà lăn lộn khóc. Gớm nó giãy như đĩa phải vôi, kêu cha, kêu mẹ, kêu giờ, kêu đất . . . Đáng kiếp ! Ai bảo keo ! Con tưởng thế nào nó cũng lên huyện, không biết sao lại về thế ? !

TIÊU-LANG

Rõ thằng ranh !

NHỎ QUAY

Con tưởng cậu ở nhà. Con về không thấy thì ra cậu ở đây.

TIÊU-LANG

Thì tao cũng đi tìm mày. ~~Đến đây~~ ^{Đến} thì bắt gặp lão nè... Ấy lão vừa tùm lấy ta !

NHỎ QUAY

Thế ư ? . . . Trôi về đi, cặn đi !

TIÊU-LANG

Ấy . . . Dẫu đi mây . . . chết !

NHỎ QUAY

Gi thế cặn ? *(nhìn lại)*. À còn mẹ Cả Lượng

TIÊU-LANG

Hay mây này đứng vào một chỗ đợi tao . . .

NHỎ QUAY

Vâng. *(bê lọ về một phía)*

KỊCH VIII

TIÊU-LANG *một mình*

TIÊU-LANG

Giời run rủi. May làm sao mà lại gặp cả thế này ! Để ta ra nịnh con mẹ này vài điều rồi lại cho nó vài đồng nữa... Phóng tài hóa thu nhân làm . . . Đời này phải thế mới được . . . Cho nó nói thêm vào cho mình mà gièm đàng kia đi. Thế mới ăn thua. Nào... lảng lờ gặp nó mới được.

KỊCH IX

TIÊU-LANG. CẢ LƯỢNG

TIÊU-LANG

Lạy cụ ạ !

CẢ LƯỢNG

Kìa ! tôi không dám, cậu ! . . .

TIÊU-LANG

Cụ đi đâu đấy ?

CẢ LƯỢNG

Tôi Lại cụ Quý *(nói nặng hai chữ này)*.

TIÊU-LANG *(nói khảy)*

Cụ có công lắm !

CẢ LƯỢNG

Ấy thế mà có ăn thua gì? Cho nên tôi cũng muốn giúp cậu . . .

TIÊU-LANG

Thế cụ định cho làm sao rồi? *uao* . . .

CẢ LƯỢNG

Tôi tưởng cứ để họ đi ăn hỏi đã . . . Sau này tôi kiếm kế gièm pha cũng chẳng muộn.

TIÊU-LANG

Nhưng ngộ họ không mắc thì làm thế nào?

CẢ LƯỢNG

Có! Tôi cứ thực tình nói . . . Anh kia chỉ hám sắc mà thôi, thế nào cũng chán . . .

TIÊU-LANG

Không được diên cụ ạ.

CẢ LƯỢNG

Thế cậu bảo tôi làm thế nào bây giờ? . . Tôi cũng muốn cho dứt ngay ngày hôm nay lắm, cho nên họ bảo đến đây từ nãy mà tôi còn chùng chình.

TIÊU-LANG

Đến làm gì thế cụ?

CẢ LƯỢNG

À, đến để trông nom giúp cho bếp nó làm và nhân tiện bảo cụ Quý rằng đồ lễ đã xong, chỉ còn đợi giờ... *đi đến nước*

TIÊU-LANG

Thôi, cụ ạ. Xin rước cụ về thôi...

CẢ LƯỢNG

Làm sao? Cậu?

TIÊU-LANG

Y vừa mới mất trộm ~~của~~...

CẢ LƯỢNG

~~Cò~~ của? ... bao nhiêu?

TIÊU-LANG

Nghe như một lọ vàng thì phải.

hư

CẢ LƯỢNG

Ấy đấy, thế mà làm mất keo cú, rõ đồ cóc vàng thực...
Thế ai lấy?

TIÊU-LANG

Con cũng chẳng rõ. Bây giờ cụ ấy đang kêu khóc trong nhà...

CẢ LƯỢNG (*lắng tai nghe*)

À, phải... ra thế đấy...

TIÊU-LANG

Thế thì cụ vào cũng vô ích... xin mời cụ về nghỉ thì hơn...
Đây này, con có chút dính cụ đi xe (*tay móc ví lấy ra 2 đồng đưa cho Cả Lượng*).

CẢ LƯỢNG

Thôi, cậu khéo bày vẽ!

TIÊU-LANG

Không, cụ cứ cầm lấy, gọi là thế.

CẢ LƯỢNG (*cười*)

Vâng... Cảm ơn cậu...

TIÊU-LANG

Mà cụ này...

CẢ LƯỢNG

Gì, cậu?

TIÊU-LANG

Con lại nhờ cụ việc nữa...

CẢ LƯỢNG

Gì thế?

TIÊU-LANG

Con xin thủ thực, cụ nhé... Con lập kế chiều hôm nay bắt cụ Quý phải nhận nhời con...

CẢ LƯỢNG

Gớm nhỉ!

TIÊU-LANG

Vâng, cụ để con nói... Cụ cứ lại như thường, cả nhà giai nữa... Lúc bấy giờ, con có nói gì, cụ nói giúp ngoài cho nhé!

CẢ LƯỢNG

Cái gì chứ cái ấy thì được... Hối nhờ cậu, cậu định làm gì thế?

TIÊU-LANG

Chưa chắc có được không. Nhưng cứ chiều hôm nay thì cụ biết. Bây giờ nói chẳng tiện.

CẢ LƯỢNG

Thôi, cũng được... Thế tôi đi về vậy nhé....

TIÊU-LANG

Vâng... Lạy cụ !

CẢ LƯỢNG

Tôi không dám ! (Phón-phở ra đi).

KỊCH X.

TIÊU-LANG (một mình).

TIÊU-LANG

Mình vẫn biết rằng bỏ ra đồng nào là nhẹ túi đồng ấy... Nhưng sự thế thì làm thế nào? Có thể mới được việc... (quay lại gọi)... Quay ơi! (lại nói). Con mẹ này lý-tải lắm... Nó chỉ kiếm ăn về nghề mới-giời vợ chồng, nhà cửa, cùng đi là sách báo, ấy thế mà phong lưu... Cứ thả thế cho nó hám lợi một chút mới được... (lại gọi). Quay !

KỊCH XI.

TIÊU-LANG — NHỎ QUAY

NHỎ QUAY

Dạ, con đây.

TIÊU-LANG

Này Quay ơi, cậu bảo... Mày mang cái lọ ấy về, giấu kín một nơi nhé... Đừng hở cơ tiết lậu đấy !

NHỎ QUAY

Vâng. Thế cậu không về à?

TIÊU-LANG

Không, lao ra tỉnh đón bà.

vợ thày giáo đó

NHỎ QUAY

Đón làm gì, cậu?

TIÊU-LANG

Rồi thì mày biết... Tao đi đón bà, hể chiều hôm nay, tao cho người đến bảo mày thì mày cứ lại đằng nhà Lão Quý.

NHỎ QUAY

Cậu cũng lại à *Chú*?

TIÊU-LANG

Ừ! mà mang cả cái lọ này lại.

NHỎ QUAY

Thế cậu giả à !..

TIÊU-LANG

Ừ...

NHỎ QUAY

Sao cậu lại thế? Sao không giữ?

TIÊU-LANG

Mày cứ nghe tao... mà (*cười*) đừng xâm phạm vào đây nhé ! +

NHỎ QUAY

Có dân!

TIÊU-LANG

Ấy là nói chuyện thế. Rồi mày sẽ có thưởng... Mà mày cũng nên nhớ ơn ông bà và tao nuôi mày, từ lúc thầy u mày từng kiết đem bán mày đến giờ.

NHỎ QUAY

Con hà chẳng nghĩ thế sao?... Chẳng có thế mà lại...

TIÊU-LANG

Ấy là nói thế... Đừng nên phụ lòng tin cần tao nhé !

NHỎ QUAY

Cậu lại còn phải nói!

TIÊU-LANG

Thôi đi về đi... Tao đi đây.

NHỎ QUAY

Vàng... Lạy cậu (Tiểu-Lang đi).

KỊCH XII

NHỎ QUAY (một mình)

NHỎ QUAY

Quái ! Không biết ông ma này định làm gì mà lại giả thế?
(nghĩ). ~~À thôi, ta hiểu rồi... Chiều hôm nay đấu nhau đây..~~
Xem tình già, tình trẻ, dằng nào thắng nào ? Thật là trò rối
sợ tình... Phen này xem anh keo và anh dê làm thế nào ?
Hay ! Hay ! Diệu kế... Được !... Hay !... (gật gù, vừa đi vừa
nói). Thực là một tấn tuồng vui vẻ đây !... Hay !... (vào).

À thôi ta hiểu rồi... (Giờ)

Ta hiểu

THƯ VIỆN QUỐC GIA VIỆT NAM
BIBLIOTHÈQUE NATIONALE DU VIÊT-NAM
NATIONAL LIBRARY OF VIETNAM

HỒI THỨ NĂM

LÃO QUÝ — TIÊU-LANG — PHI-NGA — HAI HÀO
BÀ ẤM PHEO — CẢ LƯỢNG — Dăm người họ nhà giai
— 4 ả hồng-lâu — 4 tên bếp — 1 tên kếp.

Cảnh. — Trong nhà lão Quý, nhà gianh — Trong cùng, bàn thờ ông vải — Trước bàn thờ cái giường giát — Trước giường, một cái bàn gỗ tạp, hai ghế trường kỷ tre — Trên bàn, một cái điều bình bát gỗ đã mẻ, một cái đèn làm bằng lọ mực khêu tù-mù — Một bộ trăn trông còn vết trẻ — Bên tay trái một cái buồng con — Xung quanh vách có mấy bài trâm đã rách... (cảnh lờ-lờ như thế, sửa đổi cũng được, nhưng cốt làm thế nào cho ra vẻ nhà một người keo)

KỊCH I

LÃO QUÝ — PHI-NGA — VÚ NHÈ.

LÃO QUÝ

(ngồi trên giường, bó gối, đầu trần, mắt trông ra, có vẻ buồn lắm, rên): Ồi giới ơi! Thế này thì chết đi cho nó rảnh. *(lau mắt)* Khổ thân tôi, thế này.. Đứa nào lấy của tao, giới chu đất giết mày... ✕

PHI-NGA *(ngồi bên tay phải, mé cái ghế, tay phải để vào chân, tay trái khoanh vào ngực).*
Khổ lắm ! thì thầy cứ yên, làm gì mà cứ rên mãi thế ?

VÚ NHÈ

Vâng, thì ông hãy im xem... mà hôm nay là ngày vui mừng, ông không nên làm thế mà sai...

LÃO QUÝ *(rên)*

Còn sai với hãm gì nữa... Khổ thân tôi!... ✕

PHI-NGA

(Thì đã có người tìm cho rồi, mà làm gì...)

VU NHÈ

Vâng... Thì ông cứ yên tâm... Ông vui lên nào!... Họ nhà
giai người ta sắp đến...

LÀO QUÝ

Thế này thì trời xin gì...

VU NHÈ

Sao ông lại giờ thế? Người ta đến lại nhờ truyện người
ta ra...

LÀO QUÝ

Cười gì... Làm gì thì làm... Khốn nạn thân tôi... Ăn nhin
để dành... mà giờ hại tôi... (vật vã).

PHI-NGÀ

Gớm lắm nữa!... Thì thầy làm gì mà hoại thân như thế?
Mật-thám người ta giờ thế nào cũng thấy...

LÀO QUÝ (khóc)

Mất rồi... còn giờ với la gì!... Khốn nạn thân tôi...

VU NHÈ

Không, ông cứ yên tâm xem nào! ^{Liệu cho} Cậu Tiểu-Lang người
ta làm tặn Quán-Sứ, người ta bảo một tiếng là mật-thám
đi tầm nã bắt được ngay.

^{thế này} LÀO QUÝ (ra ý diu-diu)

Còn tầm gì... (rên).

VU NHÈ

Đấy rồi ông xem... Nghĩ mà cậu ấy tử-tê thực... Chẳng
dầu vào dầu mà người ta giúp ngay! Thiết tưởng ông nên
hàm ân người ta mới phải. Và chẳng người ta làm Quán-
sứ gài các ông Tây, người ta có quyền... Tưởng làm rề ông
thì không dầu bằng... Thỉnh thoảng có việc gì nhờ được
ngay... Đến ông Huyện còn sợ người ta. Người ta cũng là
quan "bán" chứ như ông Hai-Hào này... thì làm gì?...
chẳng qua chỉ là một anh trọc-phủ... thì của mà thôi chứ..
Thả ra đã ăn ai?...

LÀO QUÝ

(hình như người không nghe, thở dài)

Ồi chào chào!...

M. Hai Hào *Được như*
VU NHÈ

Nếu nó thấy mình nghèo nó lại lên mặt hợm hĩnh ngay! Ông rề chứ có phải đầu con rề... cười xong hồ để nó đã thêm bước chân vào nhà... còn như cậu Tiều-Lang đây, người còn trẻ, xem ra cũng có nết, chắc chẳng đời nào bạc với ông. Cậu ta cầu cạnh mình kia mà!.. Cười về, giới cho mần, vài năm đã con bông con mang rồi thì mỗi khi đi lại, trẻ nó riu-rit, ông ông cháu cháu, còn gì vui bằng!

LÃO QUÝ (*rên*)

Hừ! Hừ! Hừ!

VU NHÈ

Cậu ấy không những nết tốt lại là người đi làm việc... Làm gì mà chẳng có tiền trong tay! Khi từng lúc nhớ đề cậu ấy lại không giúp mình hay sao? Bỏ vợ cũng như bỏ đề, người biết chữ ai lại không nghĩ như thế? chứ như ông Hai Hào... bây giờ còn trong vòng thì thế, ra ngoài vòng hồ để hẳn đã nghĩ đến mình...

LÃO QUÝ

Ồi! chào! chào!

VU NHÈ

Ông thử nghĩ mà xem.. Tiều Hai-Hào chỉ được một lúc..
(*Trong khi vu Nhè nói, Phi-Nga ngồi cúi mặt xuống ra ý then thò. Lão Quý thì ngáy người ra giả cách lắng mà vẫn nghe*)

VU NHÈ

Mà hình như cậu ấy kia kia... lại có cả ai nữa...
(*Lão Quý sực trông ra, Phi-Nga rặt mình, đứng giậy, ra ngoài*).

KỊCH II

LÃO QUÝ, PHI-NGA, TIỀU-LANG, BÀ ẤM PHÈO, VU NHÈ

BÀ ẤM PHÈO (*vào trước*).

Lay cụ ạ!...

VU NHÈ

Lay cụ ạ!... (*nói nhỏ*) Ai đấy nhỉ?

PHI-NGA (lần đứng đằng sau Vú Nhè)

Lạy cụ ạ!

BÀ ẤM PHÈO

Tôi không dám, già... kia cô !.. Thưa cụ, thấy cháu nó nói cụ mới được phát tài...

LÃO QUÝ (ngồi như cũ, nói giọng nhạt nhẽo)
Vâng! cảm ơn cụ.

TIÊU-LANG

(Vào sau bà Ấm Phèo, trong khi đôi bên chủ khách chào nhau).

Lạy cụ ạ!

LÃO QUÝ (nhồm giậy).

Không dám, ông... Thế nào ông?

TIÊU-LANG

Con không dám... Được! Thấy rồi.

LÃO QUÝ (vội vã)

Đâu? đâu? cho con xin !..

TIÊU-LANG

Vâng! Thế nào cũng có... Nhưng con xin thưa cụ điều này đã..

LÃO QUÝ

Vâng... thì ông cứ cho con...

ẤM PHÈO, V. Nhè

Sao cụ lại lần thế? Sao lại gọi cháu thế?

LÃO QUÝ

Vâng... thì cậu cho con xin...

TIÊU-LANG

Thế nào cụ cũng lấy lại được đủ số... Nhưng con xin cụ một điều này đã.

(Tiêu-Lang nhìn trộm Phi-Nga. Lúc đó Phi-Nga lần dần dần rồi vào trong buồng).

LÃO QUÝ

Vâng! cậu đây thế nào, con cũng xin vâng...

VÚ NHÈ

~~Thì hãy lời cụ với cậu ngồi đi.~~

LÃO QUÝ

Vâng ! xin rước cụ rước cậu... *(hai người ngồi ở trường kỷ, lão Quý ngồi mép giường).*

TIÊU-LANG

Con thì thấy rồi...

LÃO QUÝ

Vâng...

TIÊU-LANG

Lát nữa thế nào cũng mang lại...

LÃO QUÝ

Vâng...

TIÊU-LANG

Nhưng xin cụ ký vào giấy này mới được.

(Tay móc vì lấy ra một cái giấy)

LÃO QUÝ

Vâng !... Vâng ! Tôi xin ký... con xin ký...

TIÊU-LANG *(giở giấy ra)*

Nhưng để con đọc cụ nghe.

LÃO QUÝ

Vâng...

TIÊU-LANG *(đọc)*

Tờ Hợp-Đồng.

Một bên là Lão Quý một bên là Tiêu-Lang, có hợp-đồng với nhau như sau này :

Lão Quý mất một lọ vàng...

(hỏi lão Quý) : bao nhiêu nhĩ, cụ ?

LÃO QUÝ

Mười nén.

TIÊU-LANG *(dấy bút biên rồi đọc)*

Một lọ vàng trong đựng mười nén vàng...

LÃO QUÝ

Vâng...

TIÊU-LANG

Tiêu-Lang nhận tìm hòm mà cho được thấy.

LÃO-QUÝ

Vâng...

TIÊU-LANG

« Nhưng cùng với Lão Quý định rằng :

« 1° Tiêu-Lang xin hoàn lại Lão Quý đủ số vàng ấy.

« 2° Lão Quý nhận được lọ vàng xin gả con gái là Phi-Nga cho Tiêu-Lang.

« Hai bên điều đình đã thỏa thuận nên làm tờ hợp-dồng làm tin, nếu không y nhời, xin cam thụ phạt nặng theo như quốc pháp.

Xin cụ ký vào đây (*tay cầm giấy đưa bút cho lão Quý*)

LÃO-QUÝ

Ấy !...

ẨM-PHÈO

Thời thì thương con ngon của... dầu có thanh bạch nhưng cụ thương là hết...

VÚ-NHÈ

Thì ông cứ ký vào mà lấy vàng về...

LÃO-QUÝ (*ngẫm nghĩ một lúc*)

Thì vâng, xin ký, (*cầm bút ký*) nhưng đâu ?

TIÊU-LANG

Vâng, thế nào cũng có... u già, u lại gọi thẳng Quay cho tôi. Tôi đã bảo nó đi lĩnh về.

VÚ-NHÈ

Vâng ! (*ra đi*).

KỊCH III

LÃO-QUÝ, ẨM-PHÈO, TIÊU-LANG.

TIÊU-LANG

Con đã sai mặt-thăm đi giò... tất thế nào cũng được.

LÃO-QUÝ

Vâng.

TIÊU-LANG

Chỉ chậm một chút là chẳng ăn thua. Thằng trộm bị bắt rồi, tra tấn mãi nó mới xưng mà chịu giả.

LÃO QUÝ

Vâng.

KỊCH IV

LÃO QUÝ, ẨM PHÈO, TIÊU-LANG, NHỎ QUAY, VÚ NHÈ.

NHỎ QUAY (*lễ mễ bưng cái lọ vàng, vú Nhè theo sau*)
Lạy cụ... ~~kia bà~~ ! kia cậu...

LÃO QUÝ

(*trông thấy chạy sồ ra rật lấy cái lọ, ôm lấy nhẩy lên giường mà lăn lộn*)

Ồi giời ơi ! đây rồi ! Tôi sướng quá ! Tôi sướng quá !
Ồi giời ơi là giời ui. Mày đi đâu ? Gớm ! Tôi sướng quá !..
(*trong khi lão Quý lăn lộn, nhỏ Quay đứng sau Tiêu-Lang mà cười, vú Nhè cũng cười*).

ẨM PHÈO

Thế này nghĩa lý làm sao ? Bảo tao đến nói lại..

TIÊU-LANG

Về con xin nói chuyện.

ẨM PHÈO

Mày rõ thực ! làm cái gì chẳng bảo trước !

TIÊU-LANG

Thì mẹ về rồi con xin nói.

NHỎ QUAY

Thưa bà, có gì đâu ? Cụ ấy mất vàng, cậu con tìm hộ, thấy.

ẨM PHÈO

Còn mày nữa !

LÃO QUÝ

Sướng quá!... (*ngồi giậy giở vàng ra bày trước mắt*) Đủ !
May ! May quá ! Ồi giời ôi, tôi sướng quá !

ẨM PHÈO (*trông ra cửa*)

gi thế này nữa ? ✕

(bà trông ra, bà ẩm Phèo đứng giậy định về)

TIÊU-LANG

Kìa mẹ đi đâu ? (*cũng đứng giậy theo. Hai người ra trước sân khấu*)

ẨM PHÈO

Mày rõ thực... người ta cưới hôm nay mà. Xe pháo đặc cả đây kia kia...

TIÊU-LANG

Không. Cười gì ? Đây là nhà Hai Hào... ~~Gòn con thì khác mà... mẹ cứ đi vào.~~

ẨM PHÈO

Mày bảo Hai Hào ? (*ra ý nghĩ*).

TIÊU-LANG

Vâng... nó định tranh, nhưng đây đã có giấy Lão Quý ký... mẹ ở làm chủ-hôn cho con...

ẨM PHÈO

Tao chẳng hiểu gì cả.

TIÊU-LANG

Thì mẹ cứ vào sẽ hiểu. (*kéo ẩm Phèo vào. Lúc đó Cả Lượm, Hai Hào, mấy người vừa đàn ông đàn bà, bốn tên đội quả phủ vương vải tây đỏ cùng vào. Cả Lượm mang một cái khay trên có mấy cuộn bạc bọc giấy đỏ*).

KỊCH V

(*Vẫn những người như kịch trước, thêm những người mới đến.*)

(*Những người ấy vào chào Lão Quý. Bốn tên đội quả vào đề quả lên giường, Lão Quý vội nhặt vàng cho vào lọ, ôm lấy khư khư*)

LÃO QUÝ (*nhìn lại*)

Kìa !

CẢ LƯỢNG

(đặt cái khay trên bàn trước mặt Lão Quý)
Ngày lành tháng tốt, ông Hai tôi gọi là.

LÃO QUÝ

(nhìn thấy mấy gói bạc vò lấy cho cả vào lọ
ôm như trước).

Vâng. Vâng !

TIÊU-LANG

Vâng vâng thế nào ? Chữ ký đây.

HAI HÀO (ngần người ra)

Ồ hay ! (nhìn Tiêu-Lang và Âm Phèo cùng nhỏ Quay
nhỏ Quay túm-túm cười).

ÂM PHÈO (nhìn mặt Hai Hào rồi nói)

Kìa ! Mà ra cậu Hai, tưởng là ai (Hai Hào ngạc
nhiên) Chị đây mà.

HAI HÀO

À ! Chị. (mừng) Thế nào ?

ÂM PHÈO

Gớm cậu ! Ba mươi năm giờ nay ! Tưởng chết
sao lại về ở đây ?

HAI HÀO

Em ra tắm ao. Có con mẹ nó rồ đi. Em đi, sau
có người mang em sang Lào. Người ấy chết. Em được
tiền của người ta để lại. Về đây. Nhưng quên mất làng,
nên phải ngụ chỗ này. Thế thầy, u, thế nào ?

ÂM PHÈO

Chết cả rồi (ý muốn khóc).

CẢ LƯỢNG

Thôi truyện muôn năm cũ còn nói làm gì ?

VÚ NHIÊ

Vâng Truyện tư không nên nói ở đây.

HAI HÀO

Thế chị đến đây làm gì ?

ẨM PHÈO

Ấy thằng cháu nó bảo tôi đến nói lại xin cụ Quý cho cháu cô ả.

HAI HÀO (*rất mình; chỉ vào Tiểu-Lang*)

Thằng này ? !

ẨM PHÈO

Cháu đấy.

HAI HÀO (*có ý giận*)

Sao mày không bảo ta trước ?

CẢ LƯỢNG

Thôi. Ông Hai ạ. Bây giờ mới biết là cậu cháu. Vả ly biệt lâu năm nay mới nhận được họ hàng. . . . Cậu cũng nên mừng cho cháu.

HAI HÀO

Rõ bà.

ẨM PHÈO

Thực là truyện buồn cười. Cái thằng ranh này nó chẳng bảo gì cho tôi biết cả.

CẢ LƯỢNG

Thì hỏi ngay cụ Quý này. Thế nào cụ Quý ?

LÃO QUÝ

(*đang lấy mấy chữ ý vào cái lọ rất mình*).

Dạ !.

CẢ LƯỢNG

Cụ định phân xử làm sao ?

LÃO QUÝ

Tôi không biết. (*lại quay xuống ngắm nghía cái lọ*)

CẢ LƯỢNG

Ấy chết ! Thế là thế nào ?

TIỂU-LANG

Thì có chữ cụ ấy nhận rồi đây (*giở giấy ra đọc*) :

Tờ Hợp-Đồng

« Một bên là Lão Quý, một bên là Tiểu-Lang, có hợp-đồng với nhau như sau này :

« Lão Quý mất một lọ vàng trong có 10 nén.

« Tiểu-Lang nhận tìm hộ mà cho được thấy, nhưng
« cùng với Lão Quý định rằng :

« 1°) Tiểu-Lang xin hoàn lại Lão Quý đủ số vàng ấy.

« 2°) Lão Quý nhận được lọ vàng xin gả con gái là
« Phi-Nga cho Tiểu-Lang.

« Hai bên điều đình đã thỏa-thuận, nên làm tờ hợp-dồng
« làm tin, nếu không y lời xin cam thụ phạt nặng theo
« như quốc pháp

Ký Tên : Lão-Quý

Vàng đã nhận rồi còn nói gì ? (*cho giấy vào túi*)

HAI HẢO

Rõ thật.

CẢ LƯỢNG

Thì gọi cô Phi-Nga ra đây nào.

VÚ NHÈ

Vàng ! (*vào buồng*).

HAI HẢO

Thế mới thực là rắc rối. Thực cụ Quý rõ.

ẨM PHÈO

Cái thằng ranh này, rõ mày là tuồng nhục-tử!

CẢ LƯỢNG

Thôi xin cụ. Cứ để xem đã. Kia.

KỊCH VI

(*Cùng những người ấy thêm PHI-NGA, VÚ NHÈ*)

PHI-NGA

(*ra cùng với vú Nhè, đứng sau vú Nhè cúi mặt xuống*)

Dạ.

CẢ LƯỢNG

Thế nào ? Thế cô thì làm sao ?

PHI-NGA

Dạ.

CẢ LƯỢNG

Cò cừ thục mà thừa Đừng ngại

PHI-NGA

Dạ ! Thừa cụ con, con cũng thế.

CẢ LƯỢNG

Cũng thế là thế nào ?

PHI-NGA

Dạ, con cũng theo như tờ Hợp-Đồng.

HAI HÀO

Ấy thế mới rõ

CẢ LƯỢNG

Thôi ông ạ Châu cũng như con Tôi thiết tưởng nay đã nhờ giới ủng hộ một nhà đoàn viên, nên thôi đi cho vui vẻ Có phải không các ngài ?

MẤY NGƯỜI ĐI ĂN LỄ HỘI

Vâng Ấy chúng tôi là bạn thân. Ông ấy mời đi thì đi, cũng chẳng rõ. Nhưng thôi ông Hai ạ.

HAI HÀO

Thôi thế nào. tiễn tôi

CẢ LƯỢNG

Thôi ông ơi ! Châu cũng như con. Ông cho nó còn về thay nữa là. Vả chẳng ông lấy vợ để có con. Nay ông đã hoa râm rồi, nuôi cháu làm con cũng là cái hay, Ông, giới cho phú-quý, mà cháu cũng danh-giá, ông nọ bà kia Phải không các ngài ?

MẤY NGƯỜI

Vâng!

ẨM PHÈO

Thôi, thì nhờ giới chị em lại được trông mặt nhau. Cậu nghe cụ, cho cháu nó khỏi mè-nheo tôi.

HAI HÀO

Nhưng tôi đã bảo làm cô, lại gọi mấy tên ả đào.

CẢ LƯỢNG

Thế thì càng hay. Hôm nay ngày cũng tốt lắm, hay là cho hai cháu thành thân cho rồi !

MẤY NGƯỜI

Vâng, cụ dạy chi phải.

CẢ LƯỢNG

Thế nào cụ Quý ?

LÃO QUÝ (*như rặt mình*)

Đạ.

CẢ LƯỢNG

Thế cụ có bằng lòng cho hai trẻ thành thân hôm nay không ?

LÃO QUÝ

Vâng, thế nào cũng được.

CẢ LƯỢNG

Thế thì càng hay... Nhưng phải mượn ghế thêm mới được chứ !

VŨ NHÈ, NHỎ QUAY (*hơn-hở cười*)

Đề chúng con đi mượn.

CẢ LƯỢNG

Lại nhà ông Hai mà lấy. Ông ấy có nhiều lắm đấy.

VŨ NHÈ, NHỎ QUAY

Vâng ! (*ra đi*)

CẢ LƯỢNG

Mà lại còn cô bàn không biết thế nào ? Thôi để tôi giúp cho (*dùng giấy vào nhà trong*) — (*Thấy Phi-Nga*) Còn cô này nữa đi sắm sửa đi (*Phi-Nga, Cả Lượng vào*).

KỊCH VII

(*Những người ấy; bớt CẢ LƯỢNG, PHI-NGA, NHỎ QUAY, VŨ NHÈ.*)

(*mấy người đi ăn cười nói truyện với nhau*).

MỘT NGƯỜI

Thực tôi chưa từng thấy chuyện nào như thế này. Từ thừa bé đến giờ (*vuột râu*).

MỘT NGƯỜI KHÁC

Vâng! Thực như trò tuồng.

NGƯỜI THỨ BA

Ấy có thể mới vui!

NGƯỜI THỨ NHẤT

Thế đời ta chẳng là một trò tuồng là gì?

MỘT NGƯỜI KIA

Vâng.

NGƯỜI THỨ NHẤT

Thì chú rề hựt cười đi nào!

(mọi người đều cười, Hai-Hào làm thình)

NGƯỜI THỨ NHÌ

Ấy! chú rề hựt nhường cả cái cười cho chú rề may

NGƯỜI THỨ NHẤT

Tôi có con bé cháu đã đến tuổi cập-kê, tôi cũng sợ thế này . . . *(mọi người đều cười)*

MỘT NGƯỜI

Có! chúng mình thì đời nào. Tinh có lật-lọng thì mình phải lật lọng.

MỘT NGƯỜI KHÁC

Phải, vả có hăm sắc mới thành sự chứ! . . .

MỘT NGƯỜI

Thôi, im . . .

KỊCH VIII.

(Cùng những người ấy. Thêm CẢ LƯỢNG, vài TÊN BẾP.

VÚ NHÈ, NHỎ QUAY)

(Vú Nhè, nhỏ Quay, lễ-mễ mang ghế vào đặt thêm)

CẢ LƯỢNG

Hãy mời các ngài soi trên rượu đã... Mời các ngài ngồi.
(mỗi người ngồi một ghế). Kia cụ Quý!

LÃO QUÝ

Vâng! *(ôm lệch-thếch cái lọ)*

CẢ LƯỢNG

Nào bếp, rót rượu ! . . (Bếp ra rót rượu) Còn có dầu đâu rồi ? ra bán yết công cò đi ! . .

KỊCH IX

(Cũng những người ấy thêm PHI-NGA)

PHI-NGA (ra ý then-thò)

Đạ . . .

CẢ LƯỢNG

Cò ra đi... Còn then làm gì. . . Ngồi đây này tiếp chứ ! . .
Phận sự của cò... (Phi-Nga bên-lên ngồi bên cạnh Tiễn-Lang.)

MỘT NGƯỜI DỰ TIỆC

À ! Ra cò dầu đây ? . . tốt đời đây chứ ! (cười)

MỘT NGƯỜI KHÁC

Thôi nhé ! Chúc mừng cậu cò bách niên giai lão ! Mà nhất là phải cảm ơn ông Hai đây này !

(Cử tọa cười)

KỊCH X

(Cũng những người ấy. Thêm 4 A-ĐÀO 1 TÊN KÉP)

BỐN TÊN ĐÀO

Lạy các quan !

CỬ TỌA

Phải, các chị.

MỘT NGƯỜI DỰ TIỆC

À ! ra ông Hai cho gọi hẳn thôi ?

HAI HÀO (nặng tiếng)

Vâng !

CẢ LƯỢNG

Càng hay lắm ! Thế... các chị vào trong này mừng ông bà phân đây này ! có biết hát không ?

MỘT TÊN ĐÀO

Đạ, có !

MỘT NGƯỜI DỰ TIỆC TRẺ NHẤT

Thế thì hát đi ! Mà hát khúc gì hay hay ấy nhé !

BỐN TÊN ĐÀO

Vâng ! . .

(Một người dự tiệc cầm châu. Kép giao đàn. A-dào hát).

